

Upravništvo: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5.
Telefon št. 31-22, 31-23, 31-24
Izposilni oddelki: Ljubljana, Pucničjeva ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta 42
Računi: za Ljubljansko pokrajino pri pošto-
čkovnem zavodu št. 17.749, za ostale kraje
Italije Servizio Cont. Cor. Post. No 11-3118
IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglašje iz K.
Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

JUTRO

Izjava vsak dan razen ponedeljka
Naročila za mesecno Lir 18,-
za inozemstvo vključno s ponedeljskim
brojem Lir 36,50.
Uredništvo:
Ljubljana, Pucničjeva ulica št. 5, telefon
št. 31-22, 31-23, 31-24.
Rokopisi se ne vračajo.
CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pub-
blicità di provenienza italiana ad esclusa:
Unione Pubblicità Italiana S. A. MILANO

Posadka Pantellerije odklonila poziv k predaji

Sovražna pomorska enota pogodena, 15 letal sestreljenih, 4 nadaljnja letala sestreljena nad Sicilijo in Sardinijo

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 9. junija naslednje 1110. vojno poročilo:

Posadka na otoku Pantelleriji, ki je bila včeraj pod neprestanim napadom letalstva, ni odgovorila na sovražnikov poziv za predajo. Otok je bil tudi močno obstreljevan od velikega oddelka sovražnih pomorskih edinic. Eno sovražno enoto so pogodila naša vojna letala.

Med letalskimi napadi je bilo uničenih 5 sovražnih letal od protiletalskih baterij, 10 pa so jih sestrelili lovci 53. jate.

Na južni obali Sicilije so nemški lovci zbili dve letali tipa »Spitfire«.

Sovražnikov polet nad Carbonijo in okolico je povzročil uničenje nekoliko poslopij in izžval nekoliko požarov; med žrtvami je le nekoliko ranjenih.

Protiletalska obramba je zadela dve letali, ki sta se zrušili eno pri Calasetti, drugo pri Sant'Anteu (Cagliari).

Pripomba k vojnemu poročilu št. 1110:

Po angleški zasedbi Tunisa je bil otok Pantelleria logično določen preostali napad sovražnika, ki je težil po uničenju te ovire na poti v Siciliskem prelivu. Tako je sovražnik po nekoliko prejšnjih obstreljevanjih, ki so se začela 9. maja, začel silno letalsko pomorsko ofenzivo v vedno gostejšem ritmu, ki je v teh zadnjih dnevih dosegla vrhunec skrajne silovitosti. Namen ofenzive je bil očistiti ta, da bi zrazil ob rambo, oslabil energijo posadke in jo prisilil do predaje, s čimer bi ne imel nikakega odpora pri morebitnem izkrcanju.

Posadka otoka je z junaškim duhom sprejela borbo ter odbijala vse napade z žilavo voljo onemogočiti vse varljive težnje sovražnika. Od 9. maja do včeraj je otok prejel 4 obstreljevanj z morja in nad 140 letalskih napadov, ki so se vrstili z zmernimi presledki. Zadnje dni pa je bilo vsak dan najmanj 12 napadov, dočim so se v zadnjih 9 nočeh vrstile sovražne letalske akcije brez prekinitve, da bi branitelji ne imeli niti trenutka oddiha.

Sovražni napadi so seveda povzročili mnogo škode, toda skupine vrlih borcev so se z neutrudljivo voljo pod obstreljevanjem lotile popravil. Pomorske in protiletalske baterije otoka so brez prenehanja odbijale sovražne napade ter nasprotniku prizadele izgubo 116 letal, ki so bila z gotovostjo uničena, razen tega pa je bila ena sovražna ladja hudo zadeta. Prebivalstvo otoka nudi junaški odpor ob strani vojakov, mornarjev, letalcev in miličnikov, ponosno doprinašajoč žrtve in prenašajoč težave, ki jih povzroča tesno pomorsko obleganje.

Včeraj je sovražnik metal letake glavnega stana anglo-ameriških oboroženih sil s podpisom generala Spaiza. Letaki so pozivali k predaji do 18. ure. Odgovor admiral, poveljnika otoka, in posadke si lahko predstavljamo; vrli branitelji Pantellerije so vsi pripravljeni, da sovražniku poplačajo pričakovani poizkusi izkrcanja.

Na še bolj oddaljenem otočku Lampeduze, ki je od vseh strani obdan od sovražnika, je medtem mala, toda vrla posadka že zmagovito odbila poskus izkrcanja ter je sovražniku dokazala, kako trda bo njegova borba, ako se bo hotel polastiti te majhne, toda trdne prednje postojanke.

Seznam izgub v maju

Rim, 8. jun. s. Glavni stan italijanskih Oboroženih sil objavlja: Izgube v mesecu maju in one, ki niso vštete v prejšnjih seznamih, za katere so prišle do 31. maja predpisane listine in imenske oznake, so naslednje:

Vojška in mlika:
Severna Afrika: padlih 2.571 (samo za 546 so prispela overovljena poročila), ranjenih 4.950, pogrešanih 97.582.

Rusija: padlih 627 (imena, ki niso bila objavljena v februarju, toda so všteta v številu 3.125, ki ga navaja 16. seznam).
Balkan in ostala zasedena ozemlja: padlih 532, ranjenih 1.167, pogrešanih 1.695.

Matično ozemlje: padlih 209, ranjenih 318, pogrešanih 169.

Mornarica: padlih 226, ranjenih 461, pogrešanih 582.

Letalstvo: padlih 106, ranjenih 73, pogrešanih 63.

Trgovinska mornarica: padlih 236, ranjenih 34.

Seznami padlih so objavljeni v izrednem dodatku lista »Le Forze Armate«. Slavnim bojevnikom in njih družinam neminljiva ganljiva hvaležnost Domovine!

Poročilo glavnega stana Oboroženih sil objavlja z običajno natančnostjo številke o izgubah na tuniški fronti v mesecu maju. Podatki o padlih in ranjenih so oni, ki so bili javljeni glavnemu stanu do 10. maja ter pričajo o veliki hrabrosti naših vojakov v Afriki. Tem podatkom se pridružujejo podatki o pogrešanih, ki so po večini junaški borci slavne I. armade, ki je podprta z neomajno vero v usodo Domovine nudila izredni premoči in ljudeh in sredstvih sovražnika najponosnejši odpor ter je prenehala z borbo dne 13. maja samo po ukazih Duceja, potem ko se je borila do skrajnih meja sleherne možnosti.

Španski tisk o junaški obrambi Lampeduze

Madrid, 9. jun. s. O ponesrečenem poskusu britanskega izkrcanja na otoku Lampeduza španski tisk obširno razpravlja. List »Informaciones« piše, da je prvi odbiti napad proti skromnemu oporišču

na Lampeduzi nad vse jasno dokazal, da je borba v Tuniziji dala osim silam dovolj časa, da so utrdile evropsko celino ter otoške točke, s katerih bi se dal izvesti napad. Te utrdbe so silno jake in ogromne. List pravi, da je izid ponesrečenega britanskega poskusa jasen dokaz, kakšen duh vlada v italijanskih četah in kako prazna je britanska propaganda, ki hoče demoralizirati duše Italijanov. Odgovor na Lampeduzi je tako jasen, da ne dopušča nikakršnih dvomov o odločni volji Italijanov do učinkovitega odpora.

Borba za naravne pravice Italijanov

Oslo, 9. jun. s. »Deutsche Zeitung« in Norvegen« objavlja pod naslovom »Odklone Italije« članek kneza von Uracha, v katerem so razčlenjeni vsi razlogi, zaradi katerih vodi Italija sedanjo vojno. To je predvsem pravica do življenja italijanskega ljudstva in pravica, ki izhaja iz kulturnih naporov italijanskega človeka v Afriki, ki je z neizmernimi stroški in žrtvami širil latinsko omiko na črni celini. Članek označuje Afriko kot prirodno izhodišče za italijansko ekspanzijo, Sredozemlje pa kot naravni cilj zgodovinskega poslanstva italijanskega naroda. Zaradi tega je italijanski narod trdno odločen voditi borbo do konca v soglasju z njenim geslom, ki ga je napovedal Duce: »Vrnili se bomo!« Nemški narodni socialisti, zaključuje list, slede z neomajno vzajemnostjo borbi svojih fašističnih zaveznikov, občudujot ponosni in delovni italijanski narod ter hrabrost, s katero vodi in nadaljuje vojno za lastno svobodo ter za dokončno osvoboditev Evrope izpod nadvlade kogarkoli.

Tudi list »Aftenposten« psveča članek afriškemu vprašanju ter podrobno opisuje namene zavoda za proučevanje dežel ob Sredozemskem morju. List se obširno bavi tudi z nedavnimi govori ministra Terruzija in maršala Italije De Bona.

Junaško zadržanje prebivalstva v Neaplju

Bern, 8. jun. s. Neki dopis iz Neaplja švicarskim listom poudarja, da tamonjske prebivalstvo kljub bombardiranj ni izgubilo svoje dobre volje ter svojega visokega duha. Mučenjsko mesto si prizadeva izčisti svoje rane.

Črnci v službi Amerike proti evropski civilizaciji

Rim, 9. jun. Mnogim dokazom ameriške nizkosti v sedanji vojni se je pridružil nov in najtežji dokaz te vrste. Iz Washingtona prihaja vest, da se bodo poslej pri strahovalnih napadih na Italijo uporabljale posadke črncev na ameriških letalih. Črnci se sedaj že urijo in pridno vežbajo za svojo divjaško nalogo. Židovska klika v Washingtonu torej v polni meri potrjuje resničnost vesti, ki se je nekolikokrat pojavila in ki je napovedovala, da bodo vrgli v boj proti Italiji cele tolpe črnskih letalcev.

Ta način vojne je v kričnem nasprotju s ponovnim ameriškim prizetevanjem, da so ameriške čete poklicane prinesiti svetu blagor prave demokracije in da so samo na oni strani Atlantika doma prava omika, humanost in kultura. Zedinjene države so že izpraznile svoje zapore ter uporabljajo kazence v »borbi za humanost in edino pravo demokracijo«. Zdej je šla Amerika korak naprej ter si bo nakopala nezbrisno sramoto, ako se ta sramota da še povečati po zadnjih gangstrskih napadih na italijanske žene in otroke. Divjaški ameriški letalci so pri svojih napadih brezobzirno rušili nesmrtni spomeniki evropske kulture. kakor se doslej v takem obsegu še nikoli ni dogajalo. Napoved o uporabi črncev pa je posebno nizkotna in v Washingtonu se ne sramujejo razglasiati, da so v svoje črnske letalske oddelke, določene za polet nad Italijo, vrstili tudi afriške zamorce, ki so baje »izrazili željo, da se maščujejo nad Italijo«.

Po vsej priliki se hočejo ti nesrečni zamorci osvetiti Italiji za odlično kolonizacijsko delo v Afriki, ki bo za vse večne čase ostalo zgleden dokaz italijanske dobre volje in kulturne delavnosti. Kar so Italijani izvršili na suhih afriških tleh v nekoliko letih pač nikakor ne more zbuditi kake osvete, marveč bo ostalo vedno svetel primer žive kulturne delavnosti. Vest o uporabi črnske osvete je nov dokaz umetnega sovražstva, ki ga Američani širijo med črnci in je obenem brezprimerna podlost, kajti Amerika hujša na ta način črno pleme proti vsem belcem. (Ultime Notizie.)

Spor za Palestino

Ankara, 9. jun. s. Iz Kaira poročajo, da se bodo v kratkem začeli razgovori med Egiptom in Irakom, v katerih bodo določili skupno stališče napram Angliji v zvezi s palestinskimi vprašanjem. Ker se Angličje branijo dovoliti, da bi prišla Palestina v sklop morebitne arabske zveze, označujejo voditelji egiptске politike to angleško nevoljo kot sabotažo arabskega narodnega zedinjenja. V krogih egiptské poslanec se poudarja potreba skupne izjave vseh arabskih dežel, v kateri se naj naglasi dejstvo, da si bo Anglija nakopala nevarno opozicijo vsega arabskega sveta, ako se bo še nadalje udajala vsem židovskim zahtevam. V tem pogledu je vzajemnost vseh Arabcev z Arabci Palestine zelo krepka.

Nesreča ameriškega transportnega letala

Lizbona, 8. jun. s. Ameriško vojaško prevozno letalo, ki je imelo na krovu 20 vojakov, se je zrušilo na zemljo pri Axstonu v Severni Karolini. Letalo je popolnoma uničeno, vseh 20 vojakov pa je obležalo mrtvih.

Velika letalska bitka nad Pacifikom 49 sovražnih letal sestreljenih

Tokio, 9. jun. s. Japonski glavni stan poroča: Veliki oddelki lovskih letal so napravili polet na otočje Russel. Pri tem so zbili 49 sovražnih letal v silovitih letalskih bojih. Šest japonskih lovcev se ni vrnilo na svoje oporišče.

Turčija na braniku svoje varnosti

Ankara, 8. jun. s. Ob otvoritvi kongresa ljudske republikanske stranke je imel predsednik republike İneni važen političen govor. Spomnil se je Atatürka, večnega vodje turškega naroda, in podal pregled urave države v zadnjih štirih letih, ki je bila vodena, kakor je izjavil, ob polni zavesti nalog, ki se tičejo Turčije. Predsednik je poudaril, da je velika skupščina pozitivno vplivala in moralno podpirala politično orijentiranost in redno delovanje vseh konstruktivnih sil. Narodna skupščina je opravila veliko delo s tem, da je obdržala silo turškega naroda na visoki ravni, kar je velik uspeh. Turčija lahko vedro gleda v bodočnost. Po obravnavanju vprašanj, ki jih je morala vlada rešiti, je predsednik podčrtal, s kakšnimi težavami so se rešila vsa vprašanja, nato je nadaljeval: Vprašanje, ki je bilo pred vsemi drugimi, je bila ohranjanje narodne varnosti na trdni podlagi. Med mnogovrstnimi vojnimi dogodki in svetovno politiko sta sila in kredit turškega naroda obdržala zelo častno višino. Napori vlade so osredotočeni na bistvena vprašanja, ki so varnost na zunanji, obramba države, vprašanja proizvodnje in borba na gospodarskem področju za obvladovanje prehranjevalnih težkoč. Vlada je delala v težavnih okoliščinah, toda uspelo ji je premagati vse te težkoče s primernimi ukrepi ter odpraviti vse ovire in ohraniti obstoj naroda. V sedanji fazi svetovne vojne še naprej, kakor v preteklosti, zasledujemo cilj, da ohranimo mir v državi. Pripravljeni in odločeni smo zadržati varnost in obrambo domovine. Za zagotovitev narodnega obstoja smo pripravili, če je potrebno, uporabiti vse svoje vire in sredstva. İneni je takole zaključil: Naša glavna skrb je obstojala in obstoja ter bo obstojala v bodočnosti v tem, da zagotovimo z neomajno odločnostjo in brez najmanjšega malodušja potrebe turškega naroda. Ta naša odločitev sloni na volji, da se bomo podvrgli v bodočnosti največjim odpovedim tako v metodah kakor v sredstvih.

Preosnova čilske vlade

Buenos Aires, 8. jun. s. Čilska vlada je bila takole preosnovana: notranji minister admiral Julio Allard, vrhovni poveljnik mornarice; zunanji minister Joaquín Fernández; gospodarstvo, trgovina in finance Guillermo de Petregal; pravosodni minister Oscar Gajardo; minister za narodno obrambo general Escudero, vrhovni poveljnik vojske, prosvetni minister Enrico Marshall; minister za kolonizacijo Alessandro Lagos; minister za poljedelstvo Horacio Serrano, minister za delo Mariano Dustins; minister za narodno zdravje Sotero De Río, minister za javna dela in promet Riccardo Bascunan. Gajardo in Bascunan sta bila ministra v istih resorjih prejšnje vlade. Za poveljnika mornarice je bil namesto admirala Allarda, ki je postal notranji minister, imenovan admiral Berken.

Dar bivših ujetnikov generalu Francu

Madrid, 9. jun. s. Državni odposlanec za preiskro bivših vojnih ujetnikov mark Valdivia je generalu Francu izročil kot poklon umetniški album, vsebujoč posvetila 30.000 bivših ujetnikov. General Franco je sprejel darilo in se zahvalil zanj z ganljivimi besedami. V svojem odgovoru se je spomnil vseh špancev, ki so trpeli pod krutostjo komunistov.

Anglosaško nadzorstvo nad iransko policijo

Ankara, 9. jun. s. Iz Teherana poročajo, da je iranska vlada dovolila Angležem nadzorstvo nad policijo in je ta koncesija izzvala živahne proteste med poslanci, ki hudo grajaajo vido, češ, da se je odrekla suverenosti. Vlastni krogi so odklonili vsako pojasnilo glede razlogov tega postopka, toda v dobro poučenih krogih zatrjujejo, da gre za koncesije na pritisk ameriške okupacijske oblasti. Američani so namreč proti vsakemu pravu prevzeli nadzorstvo nad politiko in gospodarstvom države ter so z nadzorstvom nad policijo dali Britancem nekako formalno zadostitev, ko so jim odstopili najbolj nepriljubljeni resor.

Ameriško letalo napadlo ribiški čoln

Pariz, 8. jun. s. V neko pristanišče B'skajskega zaliva se je vrnili ribiški motorni čoln »Cadornes« z 11 mrtvimi in 7 ranjenimi na krovu. Neko ameriško letalo je streljalo s strojno oro na ribiški motorni čoln.

Velike poplave v Turčiji

Ankara, 9. jun. s. Pri Adani se je porušil nasip Hasanage zaradi velikanskih množin vode, ki so zadnje dneve pritekale z gorovja. Zaradi nastopajočega poletja se je začel tajati sneg v Taurusu in vse reke so močno narasle. Doslej se ni podrobno o človeških žrtvah, pač pa vedo povedati vesti, da je škoda na poljih zelo znatna. Tudi neki jez pri Ankari se je delno zrušil. Ob last je takoj ukrenila vse potrebno, da se onemogočijo večje škode.

Italija tri leta v vojni

Vrline italijanskega vojaka

Berlin, 9. jun. s. Ob tretji obletnici vstopa Italije v vojno ob strani Nemčije objavlja »Völkischer Beobachter« z velikim poudarkom na prvi strani članek, ki povziguje vrline italijanskega vojaka. Danes, po treh letih vojnih uspehov in junaških žrtvah — piše dobesedno glasilo Rjave hiše — je lahko italijanski junak upravičeno ponosen na svoje rimske prednike. Je pogumen, zvest, viteški in navdaja ga najboljši duh tovarštva. Ve, za kaj se bori. Ve, kakšne cilje je treba doseči v sedanji vojni. Nemški list nato osvetljuje vojno delovanje Italije v teh treh letih vojne, spominjajoč se na velike naloge, ki so jih morale doslej izvesti italijanske oborožene sile. Dočim so bili v vojni v Franciji — nadaljuje list — zaposleni predvsem oddelki kopenske vojske, sta se po-

zneje aktivno udeleževala bitke za Libijo tudi letalstvo in italijanska mornarica. Italijanski pešec je dokazal svoje posebne bojne lastnosti bodisi na bojišču v francoskih Alpah, bodisi na težavnem terenu v Grčiji. Tudi v Tunisu so italijanski borci dokazali svetu, da so na višini slavnih izročil italijanske armade. »Völkischer Beobachter« nato popisuje obširno delovanje italijanske mornarice, kakor tudi letalstva v teh mesecih, omenja težke izgube, zadane sovražniku, ki je mislil, da bo imel lahek opravček z Italijo. Italijanske oborožene sile — zaključuje list — ki so vezale močne anglo-ameriške sile na južnem bojišču, so izdatno pomagale k uspehom na vzhodnem bojišču, kjer so ob straneh nemških tovarišev napisale slavne strani zgodovine.

Hude sovjetske izgube na kubanskem bojišču

Uničenih je bilo 100 sovjetskih tankov in 350 letal — Na Azovskem morju je bilo potopljenih 47 ruskih čolnov za izkrcavanje

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 9. junija. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodni fronti včeraj ni bilo pomembnih bojev.

V borbah na kubanskem predmostju v zadnjih 14 dnevih, v katerih so na sovjetski strani uporabili 13 strelskih divizij, 3 strelske brigade, 6 oklopnih oddelkov in močne letalske sile, je utrpel sovražnik zelo hude izgube ljudi in materiala. Uničenih je bilo med drugim 100 oklopnih voz in 350 letal.

Letalske sile za bližnje polete so potopile včeraj na vzhodni obali Azovskega morja 47 sovjetskih čolnov za izkrcavanje.

V srednjem odseku vzhodne fronte je bilo pri sovjetskem poskusu, da bi bombardirali naša letališča in oskrbovalna oporišča, sestreljenih 75 sovjetskih letal, katerih so jih 11 sestrelili španski lovci. Vseh je sovražnik na vzhodu izgubil včeraj 141 letal. Pogrešamo 3 lastna letala.

Nemška težka bojna letala so bombardirala v noči na 9. junija pristanišče na prave na alžirski obali.

Nezlomljen odpor nemškega naroda

Berlin, 9. jun. s. Sovražne ustrahovalne akcije, ki so jim podvržena mnoga nemška mesta, so glavni predmet razprav današnjih listov. K temu pripominja »Völkischer Beobachter« naslednje: Ako izjava bombardiranje z letali na fronti v bojevnih reakcijah, ki najde izhoda v udarnem duhu, mora civilno prebivalstvo

v notranjosti domovine pasivno prenašati sovražne napade, ki so naperjeni prav proti tistim, ki se je po svoji prirodi ne morejo braniti in so najmanj sposobni, da lahko preneso take napade. Razen nevarnosti, ki jim prete, so civilni meščani podvrženi tudi moralnemu pritisku, ker ne morejo takoj in z enakimi sredstvi odgovoriti na sovražni napad. Vse to zahteva neznanjski živčni napor, kajti prebivalstvo zapadne in severozapadne Nemčije je preživelo najstrašnejše bombardiranje v najbolj barbarski obliki, vendar, pravi list, je nemško ljudstvo nezlomljivo in bo vzdržalo do konca.

Ena izmed osnov obrambe proti tej novi trdi fazi letalske vojne, pravi »Börsenzeitung«, je vzajemnost duhov ter visoki moralni duh, ki je napravil iz prizadetih narodov enotnega bloka. Napadene narode preveča jeklena volja, da so odločeni k odporu za vsako ceno, pa naj položaj od njih zahteva še tako težke žrtve. Na prečju neke na pol razrušene hiše v zapadni Nemčiji se še danes lahko bere napis: »Vsak zadetek nas napravi še odpornejše.« To geslo kaže moralni duh prebivalstva, ki se zaveda svoje dolžnosti kot bojevnika in prvi črti in ki se bo zato znal izkazati temu primerno.

»Morgenpost« in »Zwölfuhr-Blatt« povzdigujeta bratsko čustvenost, ki preveča vse tiste, ki jih je zadela srd sovražnika. List pripominja, da so prebivalci prizadetih področij ponosni, ker vrše iste dolžnosti in ker nosijo isto odgovornost kakor vojaki na fronti. »Sonderdienst«, glasilo narodno-socialistične stranke, hvali junaško zadržanje prebivalstva prizadetih krajev in pravi, da je vedenje tamonjskega ljudstva popolnoma enako vedenju vojakov v prvih bojnih črtah.

Barbarsko opustošenje na nemškem ozemlju

Berlin, 9. jun. Podpredsednik britanske vlade Attlee je pred dnevi v poslanski zbornici zavračal trditve, da mečejo bombe na Nemčijo britanski letalci kar na slepo. Dejal je, da so pletli angleških letalcev naperjeni strogo in izključno samo proti vojaškim objektom. V tukajšnjih uradnih krogih pravijo, da je ta Attleejeva trditev nejnepremernejša laž znanega britanskega licemerstva. Vsa dejstva kažejo, da so angleško-ameriški gangsterji podvigli ter brezobzirno razbijajo cerkve, kulturne spomenike, bolnišnice in stanovanjske okraje, kar so doslej v vsaki vojni smatrali za sveto in nedotakljivo.

Naslednji spisek o uničenju na ozemlju Nemčije dokazuje neizpodbitno zločinske namere anglosaškega poveljništva, ki je popolnoma pod vplivom židovstva. Dejstva so namreč naslednja:

Od 25. maja so ustrahovalni letalski napadi britanske zračne sile uničili 191 šol, poškodovali pa so jih 920, razrušili 108 bolnišnic, poškodovali 221, razbili 133 cerkev, poškodovali pa so jih 494. Razen mnogih zasebnih poslopij, ki so jih razrušili ali poškodovali anglosaški letalski banditi, naštevamo nemški uradni spisek tudi naslednje kulturne spomenike, ki jih je sovražnik pokončil z vso brezobzirnostjo:

Koblenu je porušeni 31 cerkva, med njimi slavna tisočletna stolnica sv. Gerenc, edinstveni kulturni spomenik iz merovinške dobe, dalje cerkev sv. Apostolov, cerkev sv. Martina iz rimske dobe, Pantaleona in sv. Severina.

V Mainz so uničili slavni nemški muzej, nadalje grad volilnega kneza, ki je eno izmed najdragocenejših del romantične dobe, grad Johannenberg pri Eltwillu ob Renu, cerkev sv. Štefana iz 14. stoletja, ki je ena izmed najslavnejših gotičnih stavb, ter stolnica, najstarejša rimska bazilika na nemških tleh.

V Essenu je uničen znameniti tisočletni samostan, eden izmed najslavnejših cerkvenih spomenikov Nemčije, kjer so bila nakopičena umetniška dela neprecenljive vrednosti, nadalje cerkev sv. Jere, mestna hiša, dom trgovcev, ki je bil star preko 900 let, ter cerkev sv. Janeza, ki je bila zgrajena pred 800 leti.

V Düsseldorfu je bila opustošena akademija lepih umetnosti, mestni muzej, grad in operno gledališče.

V Dortmundu je pokončen prekrasni magistrat iz 1. 1237, nadalje cerkev sv. Reinholda iz 14. veka, cerkev sv. Petra iz 15. veka in cerkev prošnje iz 17. veka. Razen tega so bile hudo prizadete knjižnica, stalna razstava slik in gledališče.

V starodavnem westfalskem mestu Soest je bilo uničenih nekoliko znamenitih poslopij iz 16. veka. V Mannheimu je po-

rušeno gledališče, v Karlsruhe pa grofovska palača in narodna knjižnica. V Monakovu je močno poškodovana državna knjižnica ter mestna knjižnica, nadalje grad Nymphenburg s svojo znamenito zbirko starega porcelana, pinakoteka, univerza, akademija in znamenita zakristija Frauenkirche.

V Norimberku je uničen znameniti gotičski paviljon, znan pod imenom Maute, hudo pa so poškodovani nemški muzej, katerega poslopje izvira iz 1. 1380, cesarska citadela, ki jo je zgradil Friderik Rdečebralec, rojstna hiša Albrehta Dürerja, cerkev sv. Jakopa iz 1. 1209, Pilatova palača, del mestnega obzidja in vhodna vrata v zoološki vrt. V Kaslu je porušen Rdeči dvorec, narodna knjižnica z okoli 300.000 zvezki in stolnica sv. Martina, najstarejša cerkev starega gotičkega sloga v Nemčiji.

V Bremenu je popolnoma porušen znameniti patricijski dvorec in težko poškodovan Jakopov paviljon, ki je bil zgrajen leta 1400 kot cerkev. Med umetniški deli, ki so bila uničena, je znamenita slika »Washingtonov prehod preko reke Delaware« iz 1. 1800.

V Lübecku je popolnoma pokončana slavna stolnica, ki jo je zgradil Henrik Lev. Obenem z njo so uničene neprecenljive zgodovinske in umetniške vrednosti. V cerkvi sv. Roka je uničen veliki oltar iz 1. 1696. Uničena je takisto velika freska, predstavljajoča sv. Roka iz 1. 1515, nadalje »Sodba« znamenitega slikarja Burkharda Wulfa iz 1. 1671, orgle iz 1. 1699 ter korarske klopi, delo umetnika Kraemera. Popolnoma porušene so tudi cerkev sv. Petra iz leta 1260, ki je imela znamenite orgle in umetniški portal, delo Henrika Mathisa, cerkev svete Marije iz leta 1251 z velikim oltarjem, zgrajenim leta 1425, in z oltarji umetnika Gregeradena iz leta 1494, umetnika Schintia iz leta 1501, oltar svete Marije iz leta 1500, triptih iz leta 1518, rudarski oltar iz 1. 1524, priznica iz 1. 1699, velike Bachove orgle, astronomska ura iz 1. 1561 in druge umetniške vrednote.

V Rostocku so porušene znamenite cerkve iz 16. veka. Med temi cerkvi sv. Nikolaja in sv. Petra. Razen tega vsa mestna vrata, ki so takisto iz 16. veka, ter gotične hiše iz 14., 15. in 16. stoletja. Tudi vse umetniške zbirke so uničene.

V Berlínu je porušena cerkev sv. Hedvige, nadalje državna opera, težko prizadeta pa so nemška opera, državna knjižnica, žrebarna, znamenita hiša Schinklova, grad in narodna galerija. (Ultime notizie.)

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE!

Oči sveta so obrnjene na Italijo

Pod tem naslovom je objavil te dni v milanskem listu »Il Popolo d'Italia« znan italijanski publicist Mario Appelius tale članek:

»Oči sveta so obrnjene na Italijo. Ponosno in dostojanstveno zadržanje naroda nam dopušča, da z vedro odločnostjo prenesemo pogled petih kontinentov. Italija, ki je po usodi postavljena na preizkušnjo klop hudih dogodkov in v prvi ognjeno črto svetovnega spopada ogromnih sil, kaže narodom svoj pravi tisočletni obraz, ki ga tuji niso znali vselej opaziti, ker jih je prevarila razdalja, izdala lastna nevednost ali lastni predsodki in ker so nanje slabo vplivale površne sodbe o Italijanih, kakršne so virgile v svet površnih novinarjev židovskih založnikov, ki so delala denar s slabimi spisi, ali pa nekateri turisti, ki ne vidijo dalje od svojih slabih naočnikov.

Mi, ki so dobro poznamo, pa smo vedeli, da se bodo, čim težje bodo okoliščine, tem bolj jasno uveljavile velike prednosti in vrline italijanskega naroda.

Sovražnik se je v celoti uštel v svojih računih glede Italije. Uštel se je predvsem v svojih dejanjih, ki je mislil, da nas bo prestrašili s svojimi barbarstvi, uštel pa se je tudi s svojimi besedami, ko si je domisljal, da nas lahko potvori s svojimi goljufivimi evneli Edenovega ali Fiorellijevga tipa. Angličani in Američani pozabljajo, da govorijo veliki rasi, ki je v svoji zelo dolgi zgodovini dala vsem narodom lekcije moralne veličine, zgleda dostojanstva in zakone časti.

Z odporom, a s človeško mirstostjo so mnogi bojevnik iz let 1915 in 1940 ugotovili, da letalska bombardiranja sicer žalostno italijanski narod zaradi nedolžne krvi, ki jo divje puste pretakati, kakor tudi zaradi svetokrunknega uručevanja vzvišenih umetniških dragocenosti, da ga pa še bolj ranijo žaljivi predlogi sovražnih voditeljev. Oni pomenijo žalitev časti naše rase in napad na inteligenco našega naroda. Krivinci pa so predvsem zato, ker nobeno dejanje v moderni zgodovini italijanske kraljevine ne daje sovražniku pravice, da bi nas meril z metrom »ghettov«.

Moderna zgodovina Italije od 1821 do leta 1943, od prvih borb za neodvisnost do tega velikega zaključka Risorgimenta, dokazuje, da je italijanski narod stalno zastopaljal sleherni svoji misli najvišji dolžnosti, da živi ponosno in častno življenje na pridobitvi svoje slavne preteklosti. V teh srečnih 125 letih neprestanih borb in bojev je italijanski narod zmagoval, ker je največje imel večje srce od denarice, a vedno se je boril plemenito in hrabro do poslednjih posledic, kajti bil je človeški v zmagi in velik v nesreči, ker je vselej postavil nad treh, blagajno in kri ponos svojega čela.

Narodu, ki je posegel v boje na Krimu, ko še ni bil doma gospodar, ker je to zahteval interes Evrope, narodu, ki je 1. 1914 odklonil »preceje«, ker je raje žrtvoval usodi 500.000 mrtvih in milijon ranjenecv in pohabljenecv, ni moglo ponujati sramotnih miloščin ali židovskih sporazumov. Italijanski narod ima pravičnega sovražnika.

Razpust Kominterne v pravi luči

Revija »Relazioni Internazionali« je objavila naslednji komentar k razpustu Kominterne:

Med petim sestankom Roosevelta in Churchillja, ki se ga ob očitni nevolji zaveznikov zopet ni udeležil Stalin, je prišlo nenadno moskovsko sporočilo, da je Komintern razpuščena.

Tretja internacionala je tako vsaj zakonito prenehala obstajati. Angleškim in ameriškim listom je bilo to povod za slavospeve. »Times« se na primer ni pomišljal označiti tega dejstva kot »moder ukrep in dogodek velikega mednarodnega pomena«.

Lahko se vprašamo, ali gre tu za razvojno črto revolucionarnega komunizma ali za navaden politično-diplomatski manevar omejenega, slučajnega in niti najmanj realnega pomena.

Prav nič se ne pomišljamo zastopati tega drugega stališča. Rusija je stopila v vojno zaradi svojih tradicionalnih in imperijalističnih interesov, ki se povezujejo na načrte svetovno-revolucionarne ideologije kot temelja komunizma. Zavezniki so sprejeli to pridruženost na njihovo stran, ker je predstavljala edino sredstvo ne le za to, da bi imeli neko bojišče, na katerem bi lahko na evropskih tleh bili Os, temveč tudi zaradi morebitne oslavitve Sovjetov, bodisi kot države, bodisi kot političnega gibanja. To je bilo razumno povsem jasno, ako se upošteva politične smernice Londona in Washingtona.

Pobudnica tega zopetnega zblžanja med združenimi narodi« ter vneta in spretna pletilka te tenke diplomatske mreže je bila Velika Britanija in sicer s pomočjo angleško-sovjetskega zavezniškega pakta, sklenjenega dne 26. maja 1942 na škodo Evrope. Kmalu po sklenitvi tega zavezniškega pakta in medtem, ko je vojna postajala od dne do dne hujša in nenasično obrabna za združene narode, je Rusija zelo natančno opredelila svoje ozemelske zahteve, ki so virgile s tira lahkoumnega ameriškega demokrata in povprečnega Angleža, ko so jima prikazovali kot najboljšega prijatelja onega ruskega komunista, o katerem so toliko let trdili, da se od njega ne morejo ničesar naučiti, temveč se morajo paziti pred njim.

Rusko zadržanje je potem virglo s tira tudi angleško-ameriške načrte in je izzvalo med drugim tudi znani rusko-poljski spor, ki je vsemu svetu odkril šibko trdnost zavezništva med Rusijo na eni ter Veliko Britanijo in Zedinjenimi državami na drugi strani, zavezništva, ki je kazalo bolj negativne kakor pozitivne uspehe.

Navzile nad vse naklonjenemu združenju uradnih krogov v Londonu in Washingtonu nasproti boljševškemu zavezništvu in navzile vsem uradnim zagotovilom, ki so jih odgovorni krogi izrekli v obeh prestolnicah glede boljševskega gibanja, ki jih pa Stalin ni potrdil in ki jih je s popolnim in nedostopnim molkom ter enako nedostopno brezbrzičnostjo prezrl tudi moskovsko časopisje, so v nekaterih krogih javnega mnenja, zlasti v Ameriki, še nadalje ostali dvomi glede primernosti in tudi glede morale tega zavezništva (pri čemer moramo seveda upoštevati puristično miselnost Američanov). Ta spoznanja so sicer prišla nekoliko prepozno, vendar so kljub temu značilna.

Lahko bi v potrdilo navedli več primerov, toda omejili se bomo le na nekatere najnovejše. V januarjski številki revije »The Nation«, ki izhaja v Ameriki, je pisec Reinhold Niebuhr napisal članek »Rusija in zapad«, v katerem je zapisal: »Glavna ovira za uresničitev svetovnega reda v sporazumu z Rusijo je v odnosih med Rusijo in ostanki ekspanzionistične komuni-

vico, da ga sovražnik spoštuje, kajti to pravico si je pridobil v 120 letih ponosnih, drznih in čisto tveganjih bojov.

Prav tako ni mogoče ponujati hinavskih obljub razumnemu narodu, kakršni je italijanski, ko pa niso bile izpolnjene obljube, ki so mu bile dane pred 25 leti in zapечатene s pečatom krvi. Italijanski narod je prav tako dostojanstven, kakor ima dober spomin.

Najhujše potrebe nacionalnega, rasnega, gospodarskega in socialnega značaja so italijanski narod prisilile, da je stopil v to vojno. Gre za iste razloge življenja in časti, zaradi katerih je italijanski narod leta 1915 zgrabil za orožje. Včerajšnji in današnji razlogi se povezujejo v potrebi italijanskega naroda, da dovrši svoj Risorgimento. Dokler italijanski narod ne bo izpolnil te svoje naloge, bo vselej zgrabil za orožje pa naj bo borba še tako težka in dramatična.

Naše drame nas ni strah. To je prav tako enostavno, kakor je gotovo in kakor je izven dvoma, da bo nad vse civilizirani italijanski narod, čim bo dovršil svoj Risorgimento, močno gorje evropskega mira, civilizacijskega napredka in mednarodne sloge, bogat kakor je humanosti in smisla.

Ko so leta 1939 versajske krivice, židovske mahinacije, angleški ponos in osebnost Rooseveltova ambicija sprožile ta strahotni konflikt, ki se je še poslabšal zaradi anglosake podivjanosti in boljševskega barbarstva, so bile vse energije italijanskega naroda v službi mirnih naporov za ureditev Italije na modernih temeljih in ustanovitve imperija ob znojenju čela.

Kruh in delo italijanskega naroda pa sta bila obremenjena z angleško-francosko-ameriškim versajskim izdajstvom. Kri, ki jo je italijanski narod plemenito prelil v letih 1915–18, ni bila dovolj, kajti tedanji zavezniki niso izpolnili paktov in niso izkazali časti svojim podpisom. Zopet se je bilo treba boriti. Tako so zahtevali Cavour, Mazzini, Garibaldi, Cripri, Salandra in Sonnino. Tako je zahteval Mussolini od Kralja. Tako je naposled odredil vluk Viktorja Emanuela II. in pravnik Karla Alberta.

Italijanski narod je zgrabil za orožje, ker je bila to njegova dolžnost in njegova pravica. Svet ne bo občutil te velike prednosti, da je Italija med velikimi temeljnimi stebrji mednarodnega mira, dokler ne bo pravilno rešen sredozemski, evropski in svetovni problem italijanskega Risorgimenta. Naj si to zamisljemo dobro zabijejo v glavo Churchillja, Roosevelta, Stalina in Smutsa, namestu da bi v Italiji iskali Darlane, Girauda in Rawsona, ki jih pri nas nikdar ni bilo.

Težko je breme, ki ga anglosaško barbarstvo meče na rame italijanskega naroda, toda ni bremena, ki bi moglo Italijo upogniti čelo. Sovražnik zaman zapravlja svojo sapo in prosti tuja svojo čast. Letalski terorizem se z zadetih italijanskih mest odbija na obraz Angličan in Zedinjenih držav in vstika vanj pečat sramote: neizbrisni pečat sramote pred božjo pravičnostjo pred sodbo zgodovine in v spomin ljudi.

stične stranke... Komunistična stranka je s' s'bol in orodje duhovnega imperijalizma Rusije in celo svetovnih težnjah političnega gibanja, ki ima Rusijo za temelj in ki si očitno še želi svetovno revolucijo. Kakšno je razmerje med zahtevami ruske politike in stalnim pojavljanjem te revolucionarne nevarnosti proti narodu, s katerimi mora Rusija sodelovati? Sovjetsko podpiranje komunistične stranke je samo ostanek neke pretekle vere, ali pa morda jača moč Rusije v njenih odnosih do zapadnega sveta?

Toda te ugotovitve, ki so že same po sebi značilne, n' so še vse. Niebuhr nadaljuje takole: »Ta Rusija ima mednarodno revolucionarno stranko, ki odkrito veruje, da se bo zgodovina razvijala v smeri svetovne revolucije, ta pa naj bi rešila vsa notranja in mednarodna vprašanja na temelju komunizma svetovnega obsega. Rusija je kot država prisiljena delati za svoj blagor v okviru zgodovinske zapletenosti, ki je v nasprotju z vsemi utopičnimi načrti za »odrešitev« sveta. Rusija predstavlja kot domovna mednarodnega komunizma nevarnost za vse države, s katerimi mora biti v zavezništvu: kako naj se reši to nasprotje?»

Ta vprašanja so resna in postavljajo problem odnosov z Rusijo v vsej svoji kruti obliki.

Drug, še novejši primer pa nam daje revija »The American Mercury«, v kateri je Eugen Lyons objavil odprto pismo podpredsedniku Wallaceju, ki je prepričan, da govornik odnosov z Rusijo in v tem pogledu brez pomislekov. Lyons izpoveduje Wallaceju, da ne deli njegovega mnenja o Rusiji, »ko smatrate na primer za potrebno, da povečujete sovjetski režim, ko hočete izraziti svoje občudovanje za ruski odpor proti nemški invaziji. Lahko razumemo, da neki javni funkcionar zamoli manj ugodne zadeve iz ruske zgodovine in glede ruskih metod, toda težje razumemo potrebo, da se te stvari zanikajo ali napačno prikažejo ali pa celo prikažejo tako, kakor da se zde kot »napredek« in »uspeh«, odnosno celo kot poseben tip »demokracije« za ameriške oči.

»Ena izmed skrivnosti sedanjega položaja«, nadaljuje Lyons, »je nadalje v tem, da se smejo kritizirati Roosevelti, Churchill in De Gaulle, ne pa Stalin; da se sme želiti socialna revolucija v Veliki Britaniji ali Zedinjenih državah, ne pa v Rusiji; da smejo Wilkie in Stalin in ves ameriški tisk dvigati prah z zahtevo, naj demokraciji otvorita novo bojišče, dočim je prepovedano razpravljati o vprašanju drugega bojišča proti Japonski s sibirski strani. Vsa Rus, ki je vreden spoštovanja, mora biti prizadet ob teh lahkoumnosti, kajti misli si mora, da so drugi mnenja, da je njegova koža preveč občutljiva in njegova lojalnost glede skupne stvari »združenih narodov« preveč lahkoumiselnost, da bi mogel prenesti naše upravičene kritike. Skratka, vaše čudne hvale sovjetskih političnih in socialnih sistemov so kaj čudna taktika, da bi si ohranili zvestobo Rusije; one so zmčne. Rusi n' so tako neumni, da bi se dali pridobiti samo s prilizovanjem: oni hočejo naše tanke, ne pa naše zahvale.«

Te Lyonsove besede so jasne in odkrivajo razpoloženje javnosti in kaj ponesrečeno politično metodo. Prav to razpoloženje, ki je polno pomislekov, nezaupanja in občutljivosti, je Stalin skušal razbliniti ali zabrisati z razpustom Kominterne. Hotel je odbiti v naprej zahrbtni udarec, ki so mu ga pripravili ameriški komunisti s svojim sklepom, da izstopijo iz tretje internacionale, toda ta sklep je bil že znan in

Izredni komisar

občine Kostanjevica

Na temelju čl. 3. Kr. ukaza z zakonsko močjo z dne 3. maja 1941-XXI, št. 291 in v spoznanju, da je treba pristopiti k izmenjavi izrednega komisarja občine Kostanjevica g. Likarja Josipa, je Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odredil: g. Jelšnik Ludovik pok. Franca je imenovan za izrednega komisarja kostanjevške občine v nadomestilo g. Likarja Josipa.

Civilni komisar v Novem mestu je pooblaščen, da izvrši pričujočo naredbo. Ljubljana, 7. junija 1943-XXI. Visoki komisar Emilio Grazioli.

Predavanje prof. Papaluce o Kristofu Kolumbu

Predsedništvo Zavoda za italijansko kulturo javlja, da bo prihodnji petek 11. t. m. ob 19. imel prof. Vito Papaluce v veliki dvorani istega zavoda, Napoleonov trg 6/L, predavanje o Kristofu Kolumbu. Profesor Papaluce je že zelo znan zlasti meščanstvu po svojem predavanju o Gabrielu D'Annunziju in kot nastavnik za italijanski jezik na liceju, kjer posluša že dve leti. Vstop k predavanju je vsakomur prost.

Razstava umetnosti, navdihnjene po sportu

Na pobudo CONI-a bo v soboto, 12. t. m., v Jakopičevem paviljonu otvorenja zanimiva umetniška prireditev, in sicer prva pokrajinska razstava umetnosti, navdihnjene od sporta.

V zvezi s to prireditvijo so bili povabljeni umetniki, naj podajo slikovno in plastično tolmačenje sportne vežbe v vrhunskem trenutku ali njegova bojevnostnega izraza. Sportno življenje nudi obširno polje za primere in izkustvo, kako se v barve ali v plastične oblike prenesejo sportni pojavi, tako da se odkrivajo nova področja umetniške delavnosti, istočasno pa tvorijo učinkovito propagando za sport.

Na poziv prireditvenega odbora so se umetniki naše pokrajine odzvali kljub težkočam in novosti teme z znatno dobro voljo ter smo prepričani, da bo imela razstava tudi s stališča kakovosti odličnih uspeh.

Obenem z umetniško razstavo bo otvorena tudi razstava propagandnega letaka za tujski promet, ki jo prireja pokrajinska delegacija za tujski promet.

GLEDALIŠČE

DRAMA

Cetrtek, 10. jun., ob 18.30: »Stari in mladi. Premiera Red Premierski. Petek, 11. jun., ob 15: »Kralj na Betajnovci«. Izven. Zadržljivost v sezoni. Znižane cene od 12 L navzdol.

Sobota, 12. jun., ob 18.30: »Jesene. Red B. Nedelja, 13. junija, ob 18.30: »Stari in mladi. Izven. Cene od 20 L navzdol.

Anton Medved: »Stari in mladi«. Igra v treh dejanjih, ki se godi na deželi in pokazuje dramo preužitkarja in otroško nevalečnost. Osebe: Jamnik kmet — Lipah, Franca, njegov sin — Presetnik, Mica, njegova hči — Starčeva, Metja, hči — S'mičeva, Šepar, zet — Gale, Tine — Verdono, Alena, snaha — Gabričičeva, Kragelj — Gošmek, Blaž, pičkar — Bratina, orožnik — Benedičič, Blaž, Režiser: Milan Skrbňšek.

Opozarjamo na petkovo popoldansko zadnjo uprizoritev I. Cankarjeve drame: »Kralj na Betajnovci«, katere začetek bo ob 15. uri. Veljale bodo znižane cene od 12 L navzdol.

OPERA

Cetrtek, 10. jun., ob 18: »Vnebovzetje B. D. M.«. Oratorij Red Cetrtek. Petek, 11. jun.: Zaprt.

Sobota, 12. jun., ob 18: »Tiha voda«. Opereta Izven. Cene od 28 L navzdol. Nedelja, 13. junija, ob 17: Thais. Izven. Cene od 28 L navzdol.

H. Sattner: »Vnebovzetje B. D. M.« Oratorij v treh delih. 1. Dormitio (Smrt), 2. Assumptio (Vnebovzetje), 3. Coronatio (Venčanje). Sodelujejo solisti, zbor in orkester. Solisti: sopran-Heybalova, alt-Gošmek, tenor-Lipušček, bariton-Dolničar, bas-Lupša. Dirigent: Anton Neffat; zborovodja: Rado Simoniti. Besedilo: dr. Mihael Opeka.

Nova socialna zakonodaja v baltskih državah

Berlin, 9. jun. s. V generalnem okrožju Estonske, Letonske in Litve se uveljavljajo od 1. julija dalje nove zakone za socialno zavarovanje. Novi sistem zavarovanja bo nadomestil stari sovjetski način in se v svojem bistvu naslanja na nemško ureditev te stroke.

Potres v daljavi

Toledo, 8. jun. s. Tukajšnja potresna opazovalnica je zabeležila davi v prvih urah izredno močan potresni sunek, katerega epicenter je verjetno v oddaljenosti 2150 km od Toleda.

Stalinov udarec ne uničuje ali omejuje njegovega pomena.

Stalin je v svojem govoru ob 25 letnici ruske revolucije izjavil glede na različna naziranja Rusije in njenih kapitalističnih zaveznikov, da je »logika dejstev« s'inejša kakor vsaka druga logika, s čimer je hotel reči, da s'li logika interesov k slogi med Rusijo in njenimi zavezniki. Toda njeni zavezniki ne smatrajo za logično, da Rusija, medtem, ko ji sami dobavljajo orožje in strelivo, s Kominterno ogražajo notranjo varnost posameznih držav. Zato se je Stalin odločil za razpust te ustanove.

Na zgolj zakoniti osnovi bi torej mogle danes posamezne vlade, ne da bi s tem dregle Rusije, izdati k'rkšnekoli — in tudi najbolj repesivne — ukrepe proti notranjim komunističnim pokrotem v njihovih državah, če pa se s področja zakonske umišljenosti dvignemo na področje praktične stvarnosti, je Stalinov ukrep brez sleherne praktične in konkretne vrednosti. Komunem je zamislil, ki jo lahko in ki jo tudi moramo pebjati, ki pa v bistvu vendarle predstavlja neko miselnost, neko ideologijo s pristihi. Kominterni je izginila, toda komunizem ostaja. Celice, ki so se osamosvojile nasproti Moskvi, bodo nadaljevale svoje delo pod vplivom Moskve. Razširjale bodo doktrino, ki je globalno središče in te države, temveč tudi svetovne zamislil.

Zopet se torej Stalin norčuje iz svojih zaveznikov in jih izgrava. Zopet je jasen preprič, ki deli združene narode.

Gospodarstvo

Madžarsko-italijanski industrijski razgovori

Še ta teden bo prispela v Budimpešto delegacija Fašistične zveze industrijcev pod vodstvom veleindustrija Pirellija na razgovore s predstavniki madžarske industrije. Verjetno se bo razgovorov udeležil tudi predsednik Fašistične zveze industrijcev prof. Balella.

O priliki tega obiska je budimpeštanski »Pester Lloyd« objavil članek, v katerem poudarja, da so se že pred vojno pokazali v Evropi prvi pričetki sodelovanja med predstavniki industrije pcamenznih dežel. Položaj, ki ga je ustvarila vojna, je razbil prejšnji ozki okvir in danes gre prizadevanje za tem, da se poglobi industrijsko sodelovanje med vsemi kontinentalnimi evropskimi državami, to tem bolj, ker so na eni strani pereča trenutna vprašanja vojne gospodarstva, na drugi strani pa se deloma pojavljajo že vprašanja, ki bodo po končani vojni postala aktualna in ki bodo zahtevala tesno medsebojno sodelovanje. Zato je na dani, da so se zastopniki italijanske in madžarske industrije že ponovno sestali, da izmenjajo misli in da iznesejo svoje poglede glede bodočih nalog. Pri italijansko-madžarskih sestankih pa ne gre samo za izmenjavo misli v gospodarskem področju, temveč so ti sestanki tudi potrebni glede na dolgoletno politično prijateljstvo med italijanskim in madžarskim narodom, ki bo prevladovalo tudi na novem sestanku.

Na dnevnem redu tega sestanka so vprašanja, ki se tičejo italijansko-madžarskih gospodarskih odnosov, zlasti pa vprašanja, ki se nanašajo na tekstilno, kemično, strojno in elektrotehnično industrijo. Tudi problemi splošnega pomena bodo obravnavani s posebnim ozirom na povzročeno obnovitvena dela, pri katerih bosta sodelovali obe državi. Sestanek predstavnikov industrije bo nudil priliko tudi za razgovor o vprašanjih mednarodne delitve dela v okviru velikih povojnih obnovitvenih del, seveda kolikor ta dela posegajo v akcijski radij industrijskih podjetij obeh dežel. Pomen razgovorov pa je končno v osebnih stikih med osebnostmi ene in druge države. V tem pogledu bo Madžarski v zadostnosti, da bo lahko nudila odločilnim predstavnikom italijanske industrije priliko, da se prepriča o napredku industrializacije na Madžarskem.

Inž. Smrtnik—Čuk:

Praktično knjigovodstvo

V naši gospodarski strokovni literaturi smo dolgo občutili pomanjkanje učne knjige za knjigovodstvo, primerne tako za šolo, kakor tudi za prakso. Sedaj pa smo v kratkem presledku dobili kar dve taki knjigi. Prejšnji mesec smo poročali o novi Sčević knjigi, te dni pa je bila izdana v založbi »Praksis« knjiga z naslovom »Praktično knjigovodstvo v zvezi s trgovstvom, trgovskim računstvom, kalkulacijo ter organizacijskimi načrti«, ki jo je napisal inž. ekon. Oskar Smrtnik s sodelovanjem komerc. Ivana Čuka.

Namen knjige je, knjigovodstvo in druge komercialne predmete, kakor trgovsko računstvo, trgovstvo (pravo) in gospodarske pojme tako povezati in prečeti s prakso, da bi iz vsega tega nastala celota, ki bi omogočila delu vsakomur, začetniku in izurjenemu, teoretično in praktično. Sam avtor poudarja v predgovoru, da je skušal čim bolj povezati teorijo s prakso, kajti težaven je prav prehod iz teorije v prakso. Knjiga naj pomeni zgraditi most med teoretičnim in praktičnim knjigovodstvom ter nuditi čitatelju pomoč in izobrazbo na trgovskem in gospodarskem polju. Družbeno knjigovodstvo je obdelano samo v manjšem obsegu, ker ima avtor namen izdati še eno delo, posvečeno družbenim oblikam, zadržan štvi, bančnemu knjigovodstvu, analizi bilanc, knjigovodstvo gozdnih in kmetijskih gospodarstev ter knjigovodskim posebnostim.

Praktično prikazuje avtor knjigovodstvo v številnih primerih knjigovodstva, pri čemer je obravnavana snov razdeljena tako, da je vse, kar spada h knjigovodskim knjigam, tiskano na belem papirju, tolmačenja in pojasnila so tiskana na rumenem papirju, pojasnila na knjiženje pa na rdečem papirju. Obsežne so vse računске operacije, ki se tičejo dvojnega in ameriškega knjigovodstva, obrtnega in industrijskega knjigovodstva, nadalje so obravnavani primeri knjiženja komisarja in komitenta, primeri enostavnega knjigovodstva, prav tako pa je obrazloženo kartotечно papirno knjigovodstvo in v manjšem obsegu tudi družbeno knjigovodstvo. Knjiga se dobi v knjigarnah in pri avtorju (inž. O. Smrtnik, Celovška 14), s prilogi obsega 250 strani in stane broširana 68 L, vezana pa 78 L odnosno 85 L.

Gospodarske vesti

— Družba Montecatini bo zgradila kemično tovarnico na Hrvaškem. Iz Zagreba poročajo, da je zagrebska podružnica znane italijanske kemične tvrdke Montecatini dobila od hrvaškega ministrstva za narodno gospodarstvo dovoljenje za gradnjo velike tovarnice žveplene kisline, superfosfata in modre galice. Z ustanovitvijo te tovarnice bo zlasti povečana hrvaška proizvodnja fosfornih umetnih gnojil.

— Pridelek krme in živinoreja v Italiji. Letos spomlad je kazalo, da pridelek krme spričo suhega vremena ne bo znaten in da bo razmeroma malo krme kakor v letu 1941 in 1942. Dež, ki je padel v aprilu in v začetku maja, pa je položaj bistveno spremenil in sedaj pričakujejo, da bo letošnja letina krme prav obilna. Živinorejci so rešeni skrbi glede prehrane živine v bodoči zimi in se lahko odločijo, da držijo večje število živine. Zboljšanje položaja glede letine krme ima tudi za posledico, da kmetje neradi prodajajo živino in mnogi še dokupujejo živino, zlasti živino za pitanje.

— Pričetek poslovanja italijansko-bolgarske in nemško-bolgarske kmetijske ustanove. Iz Sofije poročajo, da sta pričela poslovati nedavno ustanovljeni italijansko-bolgarski zavod za zboljšanje zemljišč in Nemško-bolgarski zavod za kmetijske raziskovanja. Z ustanovitvijo obeh zavodov bodo Bolgari deležni bogatih izkušenj ita-

lijanskih in nemških strokovnjakov na področju pospeševanja kmetijstva.

— Oskrbovalni predpis v Nemčiji. Po navodilih nemške gospodarske skupine za kovinske izdelke se smejo odslej v Nemčiji izdelovati železne postelje in železno pohištvo za b'lnišnice le v enotnih tipih, kar velja za vse proizvajalce od 1. septembra naprej. — Ker so sedaj tovarni avtomobili v Nemčiji že po večini preurejeni na pogon z generatorskim plinom, je nemški državni prometni minister izdal predpise glede preureditve osebnih avtomobilov, taksi-jev, bolniških avtomobilov itd. na pogon z generatorskim plinom. Preurejeni bodo seveda le oni osebni avtomobili, ki se iz vojno-gospodarskih razlogov nujno potrebujejo. — Po najnovejših predpisih se smejo v bodoče posode za mleko prodajati le na podlagi nakupnega dovoljenja. Ugotovitev potrebe nakupa je prepuščena glavnim zvezi za gospodarstvo z mlekom, maščobo in jajci. Mlekarne bodo po možnosti same razdeljevale te posode.

— Gospodarske vesti iz Hrvaške. Za likvidacijo obveznosti, ki so nastale pred 10. aprilom 1941 iz blagovnega prometa med Hrvaško in Madžarsko, je bil lani v jeseni sklenjen poseben sporazum, ki je bil te dni podaljšan do 14. oktobra t. l. — Zagrebska delniška pivovarna in tovarnica slada je imela te dni svojo 50. letno skupščino. Pri glavnici 20 milijonov kun je družba zabeležila 5.6 milijona kun čistega dobička. — Prva hrvaška štedionica je v letu 1942 zabeležila čisti dobiček 8.29 milijona kun, skupaj s prenosom iz prejšnjega leta pa znaša dobiček 10.47 milijona kun. Po skiepu glavne skupščine bo porabljenih 3.8 milijona kun za izplačilo 4 odstotkov dividende, 1.9 milijona kun za dotacijo rezervnemu skladu, 1.9 milijona kun za dotacijo pokojninskemu skladu, in 500.000 kun za dotacijo novemu skladu za stipendije, medtem ko bo ostanek 2 milijona kun prenešen na novi račun. — Obča kreditna banka v Zagrebu je za preteklo leto zabeležila 2.89 milijona kun čistega dobička in znaša skupaj s prenosom iz prejšnjega leta celotni dobiček 6.6 milijona kun pri glavnici v višini 40 milijonov kun. — Dne 4. maja je bila v Berlinu ratificirana nemško-hrvaška pogodba o malom obsejnem prometu. Glede na izvršeno ratifikacijo se je pogodba pričela izvajati 5. junija t. l.

— Nemčija je dobavila Hrvaški semen-sko ajdo in prso. Iz Zagreba poročajo, da je hrvaško glavno ravateljstvo za kmetijstvo že lani napravilo potrebne korake, da zagaruje kmetom za letošnji setev potrebne količine semenske ajle in semenskega prosa. Nedavno je to seme prispelo iz Nemčije, ki je dobavila 30 vagonov ajde in 20 vagonov prosa. Glavno ravateljstvo je sedaj odposlalo v posamezne predele Hrvaške 27 vagonov ajde in 17 vagonov prosa. To seme bo razdeljeno kmetom pod pogojem, da bodo odstopili od novega prilek enako količino glavnemu ravateljstvu. Nekaj semena je glavno ravateljstvo še rezerviralo za primer, če bi nastala potreba po semenu zaradi eventualnih elementarnih nezdov. Po objavljenih podatkih je Hrvaška v letošnjem letu uvozila iz Nemčije še naslednje količine semen: 250 vagonov semenske pšenice, 300 vagonov semenskega ječmena, 30 vagonov ovs, 26 vagonov semena sladkorne pese poleg znatnih količin drugega semena.

— Francoski državni dolg. Po uradnih podatkih iz Vichya je je francoski državni dolg v letu 1942, knjigovodstveno povečal od 881 na 1066 milijard frankov. Narasel je torej v enem letu za 21%. V teh številkah je upoštevan državni dolg pri Francoski banki, ki je v letu lanskega leta narasel od 227 na 295 milijard frankov. Kratkoročni in srednjeročni dolg se je dvignil za 31 milijard, dolgoročni dolg pa za 12.5 milijarde, medtem ko se je večni dolg zmanjšal za 19.3 milijarde. Z objavo gornjih podatkov so demantirane pretrane vesti o obsegu zadolžitve. Objava je ugodno vplivala na razpoloženje v finančnih krogih, ker so raznašali vesti, češ da je dolg narasel že na 1500 milijard frankov.

— Omejitve prodaje kmetijskih nepremičnin v Srbiji. Po najnovejših predpisih sta nakup in prodaja kmetijskih nepremičnin v Srbiji prepovedana, če odsojivite predhodno ne odobri generalni

Ing. Franc Urbas:

Naša rodbinska in hišna imena

Pečnik je bil lahko pečinar, prebivalec kje v pečeh, pečinar, kot je to tudi Pečevnik. Mnogo imamo krajev: Mirna peč, Bela peč, Gačova peč, Krvava peč, Male peč. Podpeč, Spodnje pečke, Podpečnik.

Pečnik pravijo zidanemu sedežu ob kmetički peči, ki ga sicer imenujejo zdec, zidec, zapečnik.

Pečnika so zvali kurjača peči, zlasti pri raznih plavžarskih in podobnih pečeh. Kdor nosi hlebec peč k peku ali v tujo peč temu pravi pek in lastnik krušne peči, da je njegov pečnik.

Pa imamo še cvetico z imenom pečnik. Pezdir nam je zdaj še najbolj znan iz sv. pisma in pridig, da ne iščimo pezdirlja v očesu bratovom, ko nam samim tiči debelo bruno v lastnemu. Bog pomagaj! Pezdir so sneti ali bolje drobiri, ki odpada, kadar lan terejo. Tedaj drobenci kosci zunanjih stebelnih oklepov pri lanu, ki obdajajo predivna vlakna.

Plavec plavi les, splave in drugo po vodi, pa je plavec = plavač, ki plava v vodi. Plavec je sajavi plavžar, ki topi ali plavi rude in kovine. Plavec je med piticami ona zvrst, ki ima noge opremljene za plavanje. Končno je plavec lahko človek ali žival plavkaste (pšenične) barve. Menda je barva odločevala pri imenu naših Plavcev.

Puc pomeni isto kakor Mrhar, človeka, ki je pospravljaj mrhovino, konjederca. Menda je Pucelj v sorodu s Pucem.

Peklenik je naš izraz za peklenca ali za hudiča. Ali pa ni morda peklenik slovenski izraz za pezavta, ki je pekili, mučil, natezoval ljudi, tedaj isto kakor peklivec = mučitelj.

Plahuta je velika rjuha, velika plahla ali sploh velika plošča, n. pr. leda, maha. Pa so nekad v dobrih starih časih delali plajšijimi ženščinam, ki so plajšljivo in tiho peceostvale okoli vogalov za svojim moškim plemenom, prav tako plahute. Oj dobri stari časi! Zdaj so plahute kaj malo plašne, nesramno plahutarji kar ob belem dnevu. O tempora, o mores!

Naš Plahuta je bil najbrže samo bolj plah in boječ, manj borben človek.

Plevnik je plet na njivi, plevce. Pa je plevnik jama, kamor mečejo plevce, in tudi postelja blazina, na kateri ležimo in je napolnjena in natrpana s plevami. Drug izraz za takšno blazino je plevnica.

Padarji so bili vselej imenitni ljudje. Spisal vam bi debelo knjigo o tem važnem stanu, pa naj bi že začel pri Homeru ali pri mični Suzani in obeh svetopisemskih starih, ki sta jo oprezavala v kopeli. Vedno se je človek rad kopel, vedno je gradil kopeli in padar je bil vedno njih prepotrebni spremljevalec. Že stari Rim s svojimi zasebnimi in javnimi kopališči, z vsem razkošjem in živoprestim njihovim življenjem nas preseneča. Enako nas preseneča, če stopamo v rožnem solju Aladinove briljantke po kopelih Haruna el Rašida, gospoda vseh pravovernih in ljubljena Alahovega, po prostranem Bagdadu ali kje drugod na Jutrovem.

Padar pa ti ni samo oskrbel prijetne kopeli ter te odrgnil in okopal, ampak je pušal kri, obvezoval rane, bril in strigel, mešal praške, maže in zdravil bolne in zdrave. Vsako mesto in mestice je imelo pri nas svojo kopel (Badstube), kjer si se znebil umazanije, skopal in si oparil bolee ure v vroči vodi.

Padar je za male novce poskrbel zdaj za zdravilo in mažo, pa tudi za praške, kopelke, obeske in naveske za trdosrčno deklet, ki ni marala za svojega vneta častila.

In naši Padarji in Badarji so potomci teh imenitnih ljudi.

Puhar (Pucher) je lepo slovensko ime ter pomeni veliko vodno (mehanično) kladivo, ki je puhalo in tolklo po večjih kosih kovnega železa, katerega so predelavali.

Proj je vsak razpnični les, razpnična. Proje imajo tkalci na stavhah. Pri ročnih delih imajo okoli četverkotne proje = šivalne okvirje (Nährahmen), da napnejo tkanino pred početkom šivanja.

Pavnik. Palčnik je ime za oni del rokavice, kamor vtičamo svoj palec. Če si obvezemo ranjen palec in ga zavarujejo s posebnim tokom (žokom), ta tok imenujemo palčnik. Nekateri rokodelci si pri svojem delu zavarujejo prste, predvsem palec s kosom usnja. To krpo prav tako zovejo palčnik.

Kosiše (držaj kose) ima nekaj posebnih ročnic za levo roko. In ta ročnik ima ime palčnik, pač zato, ker prav palec najbolj trpi in je najvažnejši ud pri držanju ročnika in kosenju. Senene vile imajo svoj

palčnik, kakor se zove srednji in nekoliko krajši roglj senenih vil.

Imeli smo pri nas dobrega, že zdavnaj pokojnega, pa včasih hudomušnega fajmoštra gospoda Lovrenca. Pri velikonočnem izpraševanju je zastavljal gospod Lovrenc staremu Češniku težko vprašanje, kako se razlikujejo božje osebe med seboj v sv. Trojici. Stari očanec je bil navihani in prebrisani in se je izvil iz zagate z zvitiim protivprašanjem: »Če mi razločijo gospod fajmošter razliko palčnika od ostalih dveh rogljev mojih senenih vil, pa vam bom mogel odgovoriti na vprašanje o sv. Trojici. Odkrhnite palčnik ali tudi le kateri drugi roglj, tudi le en sam, pa ni več vil. Kateri roglj pa je važnejši, pa vam niti za vile ne vem povedati.«

Pa je bil baje gospod Lovrenc kar zadovoljen z odgovorom in je sam pojasnil težko vprašanje.

Palčniki so dalje pri stopah v mlinu klnasti vzvodi, ki dvigujejo stopne pahe. Ne-

katere vrste gonilnih koles imajo posebne vrste zob, palčnike imenovane.

Tudi v rastlinstvu imamo palčnik. Kdo je dal našim Pavčnikom in Palčnikom ime?

Palčka pravijo naši mlinarji oni moki, ki se raztrese in razpraši po mlinu, ter jo od časa do časa skupaj zmetajo in porabijo za oblogo živini.

Povirek je vsaka palčka, drog, zlasti če na njem kaj nosimo.

Peček je zdec, z'dec ali zapeček, na katerem sedmo ob peči, pa peček = pečka v grozdni jagodi ali v sadju. V rastlinstvu imamo tudi pečke.

Pregrad pomeni leseno pregradno steno, tudi prostor, katerega pregradimo ali ogradimo. Pregrad je predelek na polici, v m'znici ali kje drugod. Pregrad je vsaka pregradna stena v oborih, strugah. Najbrže je prebival nekdanji naš Pregrad kjer ob taki pregradi.

Plužnik je izdeloval drevesa, pluge. Pa je plužnik tudi kolo pri drevesu ali plugu.

Borba ob Kubanu

Nemški vojni poročevalec Kurt Honolka piše:

Že tri mesece srečujemo v poročilih Hitlerjevega glavnega stana skoro vsak dan omenbo kubanskega predmostja. Medtem ko je na ostalih odsekih vzhodnega bojišča izza zloma sovjetske zimske ofenzive vladal priličen mir, izvezmši krajevne spopade, je ozka fronta med Azovskim in Črnim morjem prizorišče žilave, ogorčene, vedno na novo vzplamtevalječe borbe. Divizije na tem odseku so stalno izpostavljene sovražnim napadom, s katerimi je sovražnik skušal motiti premike nemške kavkaške armade.

Čemu ta napon mesece in mesece trajajočih ogorčenih borb? Za kaj gre prav za prav na Kubanu? Če primerjamo to bojišče z dimenzijami vzhodnega področja, je to le kratko bojišče. Lok, ki sega od Novorosijska proti vzhodu ter se končuje pri lagunah ob Azovskem morju, meri v dolžino komaj 120 km. Toda že sam pogled na zemljevid kaže, kako velik je pomen tega ozemlja. Sovražnik se tega prav dobro zaveda. Njegov končni cilj je uničenje ali vsaj ločitev nemško-rumunskih divizij in pridobitev kerške ožine.

Bojišteviki so podzvel vse mogoče poskuse, strahili se niso nobenih žrtv, da bi se polastili imenovanega ozemlja. Ponovno so poskusili, da bi se približali lagunam s čolni od severa ter napadli nemško rumunske postojanke za hrbtom. Poskusi so tudi pokazali, da Rusi ne štedijo pri množestvenih napadih z oklepniki. Navzlic temu, da so imeli pri vseh teh poskusih ogromne izgube, pa niso opustili borbe na tem odseku. Še vedno gre za proboj fronte. Februarja meseca so skušali vdreti v pristanišče Novorosijsk z morja, potem so se skušali izkrcati na goratem in gozdnatem nabrežju predmostja — vse brez uspeha. Največ, kar se jim je posređilo, je bilo to, da so se izkrcali na jugu Novorosijska ter pridobili nekaj kvadratnih kilometrov ozemlja. — Seveda pa le mimogrede, kajti ognjena toča nemških strogolavcev je na koncu vse izkrcane oddelke pokosila in uničila. Svojega pravega cilja, obkolitve zavezniških divizij, niso Rusi nikoli dosegli. Niti postranski ciljev, kot je n. pr. zasedba primerne oskočnice v hrbtu nemško-rumunskih čet niso mogli doseči. Novorosijsk je slej ko prej v rokah nemške vojske. To je negativna bilanca sovjetskih napadov v tem predehu. Kakšna pa je podoba nemško rumunske obrambe? Kubansko predmostje je svojevrstna strateška postojanka, ki ima v strateškem sporu med obema nasprotnikoma različno ceno. Pridobitev večjega ali manjšega prostora v tem predelu je brez bistvenega pomena.

Popolnoma brezpomembno je tudi, če se fronta na vzhodu ali zapadu skrajša za kakšen tucat kilometrov. Kajti vsak kvadratni kilometer ozemlja je vreden samo toliko, kolikor krvi morajo preletiti in kolikor orožja in oklepnikov morajo Rusi žrtvovati zato, da ga zasedejo. Bistvenega pomena je samo to, da lahko razmeroma šibke nemško rumunske sile vežejo mnogo večjo sovražno premoč, katero m'rajo Rusi dovajati semkaj z drugih odsekov vzhodnega bojišča. Nemškim in rumunskim vojaškim oddelkom stoji ob Kubanu nasproti celih pet sovražnih armad in čeprav sovjetska armada po številu ni enaka nemški armadi, vendarle pomeni to dejstvo znatno oslabitev boljševiske celokupne

fronte. Tudi v zraku je razmerje približno podobno. Čeli dve sovjetski zračni armadi sta vezani na operacije v tem odseku.

V nemških vojni poročilih se je zadnje čase čisto omenjalo, da so nemška borbena letala nastopila v številu po več sto letal na razmeroma majhni fronti. V aprilu se je čisto primerilo, da je do 1500 letal na Kubanu vletelo proti sovražniku. Posadke strogolavcev so se vzdignile v zrak po petkrat do šestkrat na dan. To je bila pravcata letelca artilerija, ki je neprestno sekala vrzeli v boljševiske postojanke. Rušila in borbena letala so v nizkih poletih posegala v spopade na zemlji. Toda tudi lovci in transportna letala so na tem odseku obilno zaposlena. Treba je namreč vedeti, da zavisi borbeni uspeh takaj od dobre preskrbe s strojem na dan. Celo ranjence je treba odvažati s te fronte s transportnimi letali. Pri tem pomagajo Nemcem zlasti dodeljena jim letalska krčila s hrvatskimi in slovaškimi piloti.

Meseca aprila so se razvijale nad kubanskim predmostjem zračne bitke velikega obsega. Ker Nemci napadajo z močnimi skupinami borbenih letal, se je ponovno zgodilo, da so napadalci s svojimi krčili naravnost očistili nebo. V zadnjih dnevih so napadi boljševiskov vzplameli z novo silovitostjo. Te borbe so zelo hude. Vršijo se borbe za vsako posamezno vas, da celo za vsako posamezno polje. Borba na tem ozemlju je tako žilava, da se ne da primerjati z borbami na ostalih odsekih vzhodnega bojišča. Sovražnik napade čestokrat z 80 do 100 oklepniki hkratu.

Treba je povedati, da ga zadržujejo samo izredno krvave izgube, da ne sili še bolj naprej. Toda doslej so se vsi poskusi končali z neuspehom. V začetku aprila je izdal Stalin dnevno povelje, ki pravi, da se morajo sovjetski vojaški oddelki najpozneje do 1. maja polastiti kerške ožine. To se seveda ni zgodilo in se tudi ne bo zgodilo. Kajti boljševiske ob kubanskem predmostju je za boljševiske pravcato obrambno bojišče za vse njihove rezerve.

Opozorilo potrošnikom kuriva

Dogaja se, da mnogi izmed potrošnikov nimajo potrebne uvidenosti in v današnjih izrednih časih odklanjajo prevzem šentjanskega in kočevskega premoga od trgovcev s kurivom ter zahtevajo, da se jim dobavi le trboveljski premog, katerega je na razpolago znatno manj kakor domačega.

Ker trgovci morajo prevzeti polovico domačega premoga, ako hočejo dobiti ostane trboveljskega, bi gorenji potrošek v svojih posledicah onemogočil izvrševanje razdelitve premoga in bi pomenil pretežiranje enih strank na škodo potrebljivosti drugih. Zato je Pokrajinski svet korporacij izdal odredbo z dne 4. t. m. št. 1399, po kateri se mora vsem strankam brez izjeme, ko zahtevajo premog, najprej dobaviti polovica v šentjanskem, odnosno kočevskem premogu, kateri od obeh bo pač na razpolago ob času dobave, in se jim šele nato, ko so prevzele polovico pripadajoče jim količine premoga iz navedenih rudnikov, sme dobaviti ostanek v trboveljskem premogu. V nobenem primeru trgovci ne smejo postopati obratno in so

MEDICI

I MEDICI

hanno avuto in Europa un'influenza particolarmente significativa nel campo economico, politico ed artistico. Le fortune e l'ascesa di questa grande stirpe, unica fra i grandi mercanti mondiali del rinascimento, descrive un avvincente ed informatissimo articolo nell'ultimo numero di "Signal", appena uscito. Questo stesso numero del grande illustrato europeo contiene altre interessanti informazioni italiane, nonché argomenti di attualità e di svago nella parola e nell'immagine.

so imeli v Evropi a žno gospodarsko, politično in umetniško vlogo. O usodi in razvoju tega velikega trgovskega podjetja, edinstvenega med velikimi svetovnimi podjetji preporoča opisuje zanimiv članek v zadnji številki revije "Signal", ki je ravno kar izšla. Ista številka te velike evropske ilustracije prinaša tudi druga zanimiva poročila poleg zabavnega koticika v besedi in sliki.

"SIGNAL"

In vendita ovunque a L.3.—
Per informazioni, numeri di saggio
Ufficio propaganda abbonamenti

Naprodaj povsod po L.3.—
Na ogled številke brezplačno
«Signal» Milano, via Settala 19

osebno odgovorni za pravilno izvrševanje razdelitve kuriva.

Nakaznice za kurivo se glasijo na premoget kot tak ter drva in ne dajejo zato strankam nikake pravice zahtevati ljubavno izključno trboveljskega premoga. Strankam, ki odklanjajo prevzem najmanj polovico šentjanskega premoga, bodo nakaznice za kurivo razveljavljene. Trgovci s kurivom so dolžni javiti imena takih strank in številke nakaznic v svrhu nadaljnega postopka Pokrajinskemu svetu korporacij. Opozorjamo na gorenje besedilo citirane odredbe Pokrajinskega sveta korporacij in priporočamo potrošnikom, da jo v lastnem interesu vpoštevajo ter pohitijo z naročili premoga sedaj, ko je dana prilika za takojšnjo dobavo.

Sindikat trgovcev s kurivom.

Iz Hrvatske

Nadškof dr. Stepinac se je vrnil iz Rima. Pretekli četrtek se je z letalom vrnil iz Rima hrvatski metropolit zagrebski nadškof dr. Alojzij Stepinac.

Nov ravnatelj državnih monopolov. Na predlog finančnega ministra je bil imenovan za upravitelja ravnanstva državnih monopolov v Zagrebu Petar Premužić.

Priloge za proslavo Antonovega. Iz vse Hrvatske prihajajo poročila, da bodo tudi letos v mestih in na deželi svečano proslavili Antonovo, ko praznuje Pogačnik svoj god. Priloge so v polnem teku.

Ugledna krimska muslimana v Sarajevu. Pretekli teden sta prišla v Sarajevo ugledna muslimanska javna delavca s Krima dr. Abdulah Zihni Sapsal in Mustafa Edige Kusmal, da se seznanim z razmerami, v katerih žive hrvatski muslimani. Iz Sarajeva sta ugledna gosta odpotovala v Bolgarijo in nato v Rumunijo.

Iz Nemčije so se vrnili častniki in podčastniki. Preteklo soboto je prispela na zagrebski kolodvor skupina častniških in podčastniških pripravnikov, ki se je nekaj časa mudila na strokovni vojaški izobrazbi v Nemčiji. Na kolodvoru je povratnike sprejel nadzornik hrvatskih oboroženih sil general štanec in jih pozdravil s krajišim govorom. Častniški in podčastniški pripravniki so nato defilirali pred vrhovnim nadzornikom oboroženih sil.

Stoletnica največjega zvona zagrebske stolnice. Dne 3. junija je minilo sto let, odkar je bil vlit največji zvon na Hrvatskem, ki je v zagrebski stolnici. Ob tej priliki je tudi zagrebska radijska postaja posvetila del svojega sporeda v proslavo pomembnega jubileja.

V petih letih se je rodilo 881.052 otrok. Statistični osek glavnega ravnanstva za socialno skrb je objavil za razdobje

od leta 1935. do 1939. število rojstev. V omenjenih letih se je rodilo na Hrvatskem 881.052 zakonskih otrok in 44.675 nezakonskih otrok. Če odbijemo od tega števila smrtne primere, kaže prirodni prirastek prebivalstva v petih letih 416.463. Od tega števila odpade na podeželje 405.723, na mesta z Zagrebom vred pa samo 10.740 novorojencev.

Millijunska zapuščina društvu »Napredak«. Na skupščini hrvatskega kulturnega društva »Napredak« je tajnik med drugim poročal tudi o zapuščini dr. Vladimira Horvata, ki je oporočno zapustil »Napredak« in »Hrvatskemu Radiu« 15 milijonov kun.

Reševalna postaja v Zagrebu je imela v maju 8300 prevozov. Prevoženih je bilo 6320 kilometrov. Pri nesrečah so reševalci intervenirali 87 krat, pri hitrih obolenjih 33 krat, mrtvih je bilo prepeljenih 6 oseb, drugi prevozi pa so bili običajni.

Kruh iz novega žita. V južnih krajih Hrvatske prinašajo kmetje v miline že letošnji ječmen, ki je precej dobro obrodlil.

V Zagreb je prišel cirkus. Pretekli teden je prispel v Zagreb potujoči cirkus Bratov Kočka. V soboto je bila prva predstava.

Deveta „Dobra knjiga“

ki izide v prvi polovici meseca junija, bo roman ALBE DE CEFPEDES:

„NAZAJ NI POTI“

(»Nesuno torna indietro«).

S tem romanom si je mlada italijanska pisateljica pridobila svetovno slavo. V nekaj letih, odkar uživa v svoji domovini priljubljenost pri občinstvu in priznanje kritike, je bila ta nenavadna knjiga prevedena v devetnaest jezikov, kar zgovorno priča, da odgovarja željam in okusu sodobnega bralca. Pestrost oseb in raznovrstnih dogodkov, ki se odvijajo v najrazličnejših okoljih, delata to knjižno novost že na zunaj privlačno. Povsod je vidna tista redka sposobnost, da se zna avtorica omejit na bistveno in zadeti značilno, kar povzroča, da ima čitatelj najgloblji užitek.

Knjiga je od začetka do konca pisana z osvajačo, lahkотно, svežo virtuoznostjo, z ostroumnim psihološkim opazovanjem in z jasnim etičnim občutjem. Roman nam odkriva ne le zanimiv pisateljski temperament, temveč tudi tisto, kar bralcu zmeraj instinktivno iščejo: slikovit svet in skupino ljudi v vrtincu življenja in usode.

Prof. Škerlj velja in slovi kot priznan analitik in pravnem razglabljanju na temelju svojega ogromnega in globokega znanja tujih zakonodaj s področja trgovskega in sploh državlanskega prava. Pisec se je lotil tvarine, ki je v doktrini najmanj obdelana. Obravnava skoroda vse srednjeevropske zakonodaje, pri čemur daje povsod nasvete glede lege ferenda.

Vsem razpravam je dodan kratak skrajšan resimé v italijanskem jeziku.

Z Razpravami pravnega razreda naše AZU imamo slovenski pravnik kar tri stalne pravne zbornike: »Slovenski Pravnik«, Zbornik znanstvenih razprav in Razprave. Prvi je namenjen izključno pravni praksi; S. P. vzdržuje vprav zaradi tega važno prilogo sodnih odločb v civilnih in kazenskih stvareh in v zadnjem času tudi odločbe v upravnih stvareh; drugi (ZZR) naj izpriča znanstveno višino naše pravne fakultete in razprave tega zbornika so v veliki meri važne tudi za znanstveni svet. Razprave Pravnega razreda v neki vrsti ravno tako služijo v orientacijo zunanjemu znanstvenemu svetu, vendar pa s posebnim poudarkom, da mora biti poglavitna naloga v njej priobčenih razprav podrobno raziskavanje naših domačih razmer katere koli vrste. Prav zaradi tega morajo razprave — če ne izključno, pa vsaj v večji meri — prikazovati domače pravne in gospodarske razmere v njihovem zgodovinskem razvoju, kajti vprav tako znanstveno delo spada v strogi okvir naše AZU, ki je vezana na normo iz čl. 3. Uredbe o ustanovitvi in ureditvi AZU z dne 11. 8. 1938. Primerjaj v tej zvezi tudi začetni delovni program AZU, podan v prvem Letopisu AZU, ki je tvoril temelj za izdajavo

KULTURNI PREGLED

Drugi zvezek pravnih „Razprav“

Po enoletnem presledku, ki je za vojni čas kaj opravičljiv, nas je Pravni razred AZU prijetno presenetil z drugim zvezkom Razprav, ki je posvečen spominu treh velezaslužnih članov-pravnikov Akademije.

Pravni razred je izgubil v teku podludnega leta kar tri odlične redne člane (polovico): dne 10. maja 1941. je umrl dr. Rado Kušej, utemeljitelj slovenske kanoničeske vede (cerkveno pravo). V prvem zvezku je bil še zastopan za pravstvo: »Cesar Jožef II. in papeževe prvenstvene pravice.«

Dne 10. oktobra 1941. mu je sledil v večnost dr. in dr. h. c. Metod Dolenc, ki je s svojimi številnimi raziskovanji in deli postavil trdne temelje slovenski pravnozgodovinski znanosti. Zamislil je zbirko »Pravni spomeniki slovenskega naroda«; njegovo življenjsko delo »Gorske bukve« zavzemajo prvi zvezek te za slovensko pravno zgodovino tako pomembne zbirke.

Končno nas je zapustil 1. septembra 1942. dr. Gregor Krek, ki si je postavil s svojimi z velikim erudičijem pisanim delom »Obligacijsko pravo« (1937) trajen in časten spomenik v slovenski pravni literaturi, da ne omenimo drugih njegovih, če ne tako številnih, pa vedno izvrstno in globoko izdelanih pravnih spisov. »Lastnina na divjačin« je morda Krekovo najbolj temeljito delo. Pok. Krek je bil tudi prvi generalni tajnik AZU.

Drugi zvezek razprav obsega v celoti pet študij in sicer s področja narodnogospodarske vede, pravne orientalistike (hetskopravo), kazenskega prava, pravne

filozofije v zvezi s civilistiko in končno iz trgovinske discipline.

Prof. Bilimović je zastopan za pravstvo »Nekoliko dinamičnih shem gospodarskega procesa«; študij tvorijo nekada nadaljevalne razprave iz prvega zveška o »Ekonomski tabeli Françoisja Quesnaya«. Prof. Bilimović je vnet pristaša matematične statistične metode v narodnogospodarski vedi; ta metoda, ki naj ugotavlja empirične gospodarske zakonitosti, je bila klasični šoli narodnogospodarske vede docela neznan. Danes se številni nacionalni ekonomski poslužujejo za ugotovitev gospodarskih zakonov te metode, t. j. tkzv. gospodarske shematike, ki bo — kakor vse kaže — zrasla v posebno novo panogo gospodarske vede. Trditvi smemo, da predstavlja ta metoda že prav uspešno sredstvo znanstvenega raziskavanja gospodarskih pojavov. Pisec je v tej smeri napisal že številne razprave. Omenimo naj samo obširno študijo »Nauk o konjunkturah« ZZR VIII; vprav z njo je uvedel prof. Bilimović v našo gospodarsko literaturo to novo strujo in je prav v tej študiji novo metodo podrobneje obrazložil.

Pisec podaja v svojem novem spisu v celoti skrbno sestavljenih šest shem, ki ponazarjajo bogato, vedno menjajočo se gospodarsko dinamiko. Le ozek okvir teh vrstic ne dopušča, da bi se z zanimivimi shemami podrobneje bavili.

Temeljite razprave pisca, ki so v skladu s to novo strujo narodnogospodarske vede, v neki meri zavračajo povprečni gospo-

darstveniki zaradi številnih matematičnih obrazcev; po mnenju pisca pa ti obrazci za svoje razumevanje ne zahtevajo večje matematične izobrazbe kakor tisto, ki jo podaja srednješolski učni načrt.

Prof. Korošec je prispeval študijo »Podelitev hetskoprake pokrajine Dattašee Ulmi Tešupur«.

Pisec se že vrsto let bavi s pravno orientalistiko, katere ustanovitelj je njegov akademski učitelj in mentor dr. Pavel Koschacker, ki je inavguriral in pospeševal pišev študij klinopisnih prav. V tujem znanstvenem svetu je znana piščeva monografija s tega področja: Hethitische Staatsverträge (1931).

V »Slovenskem Pravniku« (1935) je prof. Korošec objavil študijo »Položaj žene po pravu asirske pravne knjige«; l. 1940 ravno tam: »Po sledovih najstarejšega indoevropskega javnega prava« in v ZZR VII. »Sistematika prve hetskoprake pravne zbirke«.

So to študije svoje vrste, ki so našim pravnikom nekako od rok in imajo morda le prešibke zveze z rimskim pravom. Bojim se, da se take razprave vkljub izvrstni znanstveni obdelavi manj čitajo, nego bi drugače zaslužile.

Prof. Maklečev prikazuje v skrbno dokumentirani razpravi »Personalistično smer v sodobnem kazenskem pravu«. Za klasično šolo je bilo središče v sistemu kazenskega prava kaznivo dejanje kot tako, ne oziraje se na storilca.

Moderna šola vidi središče v storilcu; »ne dejanje, marveč storilca je kaznovati« (Liszt). Prav tako pravi italijanski penalist Enrico Ferri: Zakonske norme se morajo prilagoditi storilcu, ne pa dejanju. Iz teh dveh tako različnih struj se je v novejši dobi izcimila srednja struja z evoliucijsko tendenco: dejanje in storilca je treba skupno presojati. To razpravo bo

z velikim užitkom prebiral tako praktik kakor tudi slušatelj pravne fakultete; in tudi v tem je vrhuna razprava.

Zanimiva je razprava prof. Evg. Spektorskoga s področja pravne filozofije s posebnim pogledom na zgodovino francoske in nemške civilistike: »Portalis in Savigny«. Pisec podaja široko razpredeno paralelo med tema dvema pomembnima pravnikoma iz Napoleonske Francije in iz Nemčije prve polovice 18. stoletja. Pomembna pravnikova sta različno gledala na svet in pravno življenje. Portalis (1745—1807.) je oče Code Civile in slovi kot kodifikator velikega dela njegove kodifikacijske delo je še danes v polni veljavi. Savigny (1778—1861.) je bil nasprotnik zakonodaje in je celo preprečil, da bi Nemčija v prvi polovici 19. stoletja dobila obči državlanski zakonik, ko je v svojem slovitom spisu »Von Befurde unserer Zeit für Gesetzgebung und Rechtswissenschaft« izrekel svarilne besede proti enotnosti prava.

Kljub temu najde pisec veliko sorodstvo med idejami obeh pravnikov, ki oba podarjata socialni značaj pravosodstva in zavračata aprioristično teorijo v zakonodaji, da bi bil zakon edini pravni vir in tako zakonodavec vse mogočen. Portalis pripisuje običajni značaj pravnega vira in visoko ceni pravosodstvo in doktrino, ki nudita posebne razvojne možnosti pravnega reda. Vse te ideje so našle pot v Code Civil. Isto idejo zastopa Savigny, pač pa nasprotuje »fabrikaciji zakonov«, zlasti pa prevzemanju tujih zakonikov. Tudi za to razpravo velja isto, kar je povedano za prejšnjo: vsak praktik in slušatelj, ki si želi širšega vpogleda v pravo, bo razpravo z veseljem prebiral.

Zvezek zaključuje razprava prof. dr. Milana Škerlja: »Osebnostne trgovinske družbe po novejših zakonih«.

Kronika

* **Pogreb generala Bernazza.** V Rimu so te dni pokopali generala Rossiona di Bernazza. Kralj in Cesar se je dal zastopati po svojem ministru dvora, med drugim odličniki pa sta bila navzven tudi maršal de Bono ter podpredsednik italijanskega senata Guglielmi.

* **Smrt Rema Baccija.** V Rimu je umrl gr. uff. Remo Bacci, vodja Mednarodnega zavoda za poljedelstvo. V svetovni vojni je bil kot kapetan dodeljen generalu Zoppiju na Pavi. Tam si je stekel takšne zaslugе, da je bil imenovan za viteza italijanske krone. Bacci je uškal 54 let ter zapušta vdovo in dva sinova v starosti 14 in 15 let.

* **Dopisnice za zračno pošto.** Italijanska pošta uprava je dala v promet posebne dopisnice za zračno pošto v Italiji, posebej pa za promet z Egejskimi otoki. Dopisnice stanejo 60, odnosno 70 centesimov. Dopisnice po 60 centesimov so namenjene za sporočila vojakom, dopisnice po 70 c pa za korespondenco s civilisti.

* **Prepoved izdelovanja karamel.** Uradni list od 29. maja objavlja dekret, ki pravi, da je za naprej prepovedano izdelovanje kakršnih koli karamel. Prepoved stopi v veljavo dne 30. junija.

* **Popis goveje živine in drugih živali.** Minister za poljedelstvo in gozdove je izdal dekret, ki odreja, da se mora popisovati govedo, ovce, koze, prašiči kakor tudi zajci in perutnina, vsehviš golobe. Popis se bo izvršil po stanju o polnoči 20. julija. Natančne napotke za popis bo izdal centralni statistični urad v Rimu, odnosno pokrajinski prehranjevalni zavodi.

* **»Perfidna Anglija«.** Milanski listi poročajo, da bo v najkrajšem času izšla iz tiska publikacija, ki jo bo izdal novinarski sidiškat za Lombardijo. Naslov brošure bo »Perfidna Anglija«. Brošura bo obsegala sestavke nemškega propagandnega ministra Göbbelsa, ministra Gaetana Polverellija, Farinaccija, publicista Apelliusa ter mnogih drugih italijanskih publicistov. Med drugimi bo v brošuri tudi sestavek msgr. Galeazzija, škofa v Grossettu. Vsi pisci obsojajo v svojih prispevkih Anglijo zaradi njenih barbarških napadov.

* **Večje orel.** V Bueri pri Ossoli je neki lovec ujel velikega orla. Nastavil je roparici past in žival se je vanjo ujela. Živemu orlu so izmerili krila, ki merijo v dolžino 2 m. Orel je imel gnezdo nekje v skalovju blizu Domodossola.

* **Prisad od vhodljaja z iglo.** Pred nekaj dnevi so pripeljali v veronsko bolnišnico 41-letnega advokata Ferdinanda Barbarana. Mož se je zdel od igle, ki je povzročila prisad, zaradi katerega je nastopila čez tri dni smrt.

* **Neprijetno odiranje česenj.** Instalaterju Ademu Fragniju iz Parme je dovolila lastnica nekega vrta v mestu, da si sme nabrati česenj v njenem sadovnjaku. Mož je splezal na drevo in začel nabirati česnje, medtem pa sta prihitela hišnik in hišnica, ki jima je poverjeno nadzorstvo nad sadovnjakom, ter sta Fragnija najprej opsovala, nato sta se ga pa še lotila z orodjem. Ranila sta ga na glavi in nogah, tako da so ga morali z avtomobilom odpeljati v bolnišnico.

Maksimalni cenik

Maksimalni cenik šteje 9, ki velja po naredbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino od 10. aprila t. l. naprej, oloča za mestno občino ljubljansko naslednje cene na drobno (z všeto trošarino):

1. **Kruh** iz enotne moke v kosih od 400 g 2,30 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2,20 lire, v kosih od 400 do 1.000 g 2,20 lire; **testenine** iz enotne moke 3,90 lire za kg; **enotna pšenična moka** 2,70 lire; **enotna koruzna moka** 2,20 lire; **riž** navadni 2,70 lire; **fižol** 6 lir za kg.
2. **Jedilno olje** (olivno) 14,70 lire za liter; **surovo maslo** 28,40 lire za kg; **slanina** soljena 19 lir za kg; **mast** 17 lir za kg.
3. **Kis**, 4% vinski 6,55 lire za liter.
4. **Mleko** 2,50 lire za liter; **kondenzirano mleko** v doзах po 880 g 15,90 lire za dozo, v doзах po 385 g 7,55 lire za dozo.
5. **Sladkor**: sladkorna sipa 8,25 lire za kg, v kockah 8,35 lire.
6. **Mehka drva**, razžagana, franko skladišče trgovca v Ljubljani 33,60 lire za stot; mehki robanci (žamjanje), približno 1 m dolgi, franko mestno skladišče 40 lir za stot; **trda razžagana drva** 40 lir za stot; **enotno mlo**, ki vsebuje 23–27% kisline, 4,10 lire za kg.

cit. uredb in v katerem je slovenski okvir še bolj poudarjen.

S tega stališča se nam zdi, da je večina razprav taka, da so preveč izven okvira slovenskega prava in gospodarstva; bolje bi bilo, če bi bile take razprave — vsaj po večini — uvrščene v ZZR. Vsaka publikacija ima svoj strogo zaokroženi program in se je treba po njem po možnosti ravnati. Naši akademiki iz pravnega razreda bodo v bodoče prav storili, če bodo v Razpravah bolj raziskovali naše pravne in gospodarske probleme.

S stališča estetskega videza zbirki bi si dovolil dobrohotno pripombo, da zahteva pomembnost zbirke AZU večjo enotnost tiska vsaj za daljšo dobo, če ne v vseh edicijah, pa vsaj v posameznem razredu. Oziroma na varčnost silijo upravo AZU, da tiska svoje izdaje vedno pri najnižjem ponudniku in tako trpi enotnost zunanega lica.

Zeleli bi tudi, da bi bile knjige vezane v originalne platnice; tisku in opremi naj bi se posvetila posebna pozornost in ljubezan.

Dovoljena naj nam bo še neka pripomba. Skrbno zasledujoč edicije naše pravne fakultete in sedaj tudi pravnega razreda, moramo z veseljem ugotoviti veliko aktivnost naših pravnikov v teoretičnem razglabljanju; to priča o njihovem prizadevanju, da vzdrže svojo znanstveno višino. Pogrešamo pa v neki meri drugo plat udeleževanja, ki je bolj praktične narave, a ni zato nič manj važna, to je skrb za praktične učbenike, ki naj spodbujajo mladino k resnemu in sistematičnemu študiju. Danes niti polovica pravnih disciplin ne razpolaga z zadostnimi učbeniki. Nekaterim disciplinam, med njimi celo najvažnejšim, kakor je n. pr. državljansko pravo, primanjkuje vsak učbenik, pa četudi smo imeli Slovenci Dolinarja in Kranjca — oba civilista svetov-

IZ LJUBLJANE

u— **Novi grobovi.** Po kratki in mučni bolezni je za vedno zapustil svoje gostilničar in posestnik g. Mihael Majcen. Na zadnji poti bodo pokojnika spremili v četrtek ob 15. iz kapelice sv. Andreja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Na poslednjem operaciji je dne 2. junija preminila ga. Natalija Mesnajaeva, rojena Kaškova. Zapušta številno sorodstvo. — Po dolgem trpljenju je zatnil svoje trudne oči bivši poindzornik policijskih agentov g. Franc Klinec. Zapušta ženo in drugo sorodstvo. K večnemu počitku ga bodo spremili v četrtek ob pol 16 iz kapele sv. Jožefa na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. — Dotrpela je po dolgi mučni bolezni soproga železniškega uslužbenca v pokouju ga. Marija Kumarjeva, rojena Kragljeva. Za njo žalujejo soprogo, hčerka, sin in drugo sorodstvo. Pogreb bo v četrtek ob 16 iz kapelice sv. Marije na Žalah k Sv. Križu. — Pokojnim naj bo ohranjen le spomin, svojem pa izrekamo naše iskreno sožalje.

u— **Se nadalje spreminjivo vreme.** Po ponedeljkovem deževju smo imeli v torek spet prijazen dan. Sijalo je sonce in ozračje se je spet ogrelo na 21,6° C. Kakor smo zabeležili, posvečajo naši kmetje Medardovemu godu posebno pozornost in si želijo ta dan sončnega vremena, da lepo dozori žito in da obilno rodijo vinske gorice. Prva želja glede sonca se jim je izpolnila, zljaj je treba samo še želeči, da bi se obneslo tudi vse drugo. V noči na sredo pa se je nebo spet pooblačilo. Večrajšje jutro je bilo sicer prav toplo, saj smo zabeležili 11,9° C, vendar je barometer čez noč nekoliko padel in je nebo ostalo ves dan zamreženo.

u— **Žalostna prijatelja deževnika.** V »Jutru« smo že nekajkrat pisali o koristnosti črva deževnika. Deževnik se pojavlja po močnih nalivih na površini zemlje in sicer v prav velikem številu. To smo lahko opazili tudi pri zadnjem deževju. Svočasno prirodoslovci imeli to za navaden pojav, o katerem se ni vredno ubijati glave. Po novjših raziskovanjih pa je bilo dognano, da je pojav prijatelja deževnika na površini pravcata žalostna. Premočeno kraljevstvo deževnika, preavsem vlažni humus, v katerem se deževniki tako radi vzdržujejo, vsebuje le malo kisika. Zaradi tega primanjkuje deževnikom zraka, težko dihaajo in se nemirno prerivajo po zemlji navzdor. Vendar se jim tak poizkus ne ga navadno ponesreči. Pretrjeje se na površino. Tam pa jih zadene dnevna svetloba, katero le kratke čas prenašajo. Tako torej postanejo številni deževniki žrtve pomanjkanja kisika in črne svetlobe.

u— **Najpomembnejša točka koncertnega spreda Ljubljanskega komornega tria** je brez dvoma Dvojčakov veliki trio, ki ima naslov: Dumky. Dvojčak je začel to delo v novembru 1890 in ga končal v februarju naslednjega leta. »Dumka« je maloruska beseda in pomeni v ljudski poeziji motiv žalobnega, težkega značaja. V slovenski umetnosti sta podobni naziv uporabila župančič v svoji Dumi in Arnič v svoji Veliki simfoniji. V mračnem in otožnem značaju Dumke se nečajo ljubezenska čustva z opojem domače zemlje, njeno širino, s hrepenenjem, ki je bilo tako značilno za romantiko in z divjo razbrdanostjo, kakor je lastna le elementarnim, čustveno močnim ljudstvom. Dvačakov delo sestavlja šest Dumk, t. j. šest različnih motivov, od katerih je vsak instrumentalno sijajno postavljen in prikazan. Dvojčak se tu ni poslužil kake folklore, dasi ne more biti bolj češke skladbe, kakor je trio. Poleg tega tria bomo slišali še Beethovnov trio op. 1 št. 3 in Pizzettijevo Septembrsko rapsodijo. Koncert Ljubljanskega komornega tria bo jutri v petek 11. t. m. ob 19.30 v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja v Knjižarni Glasbene Matice.

u— **Občinstvo opozarjamo na umetnostno razstavo** znanega slikarja Bruna Vavpotiča v zgornjih prostorih Obersnelove galerije na Cesti Arielle Ree. Na ogled je postavljenih 36 še nerazstavljenih akvarelov. Vavpotič je zelo uspešno obdelal najrazličnejše ljubljanske motive. Razstava je odprta vsak dan od 8. do 12. in od 14. do 18. ter bo zaključena 20. t. m. Ogled toplo priporočamo.

u— **Ob obitnici smrti Edvarda Škrjanc** se bo brala maša zadušnica v četrtek 10. t. m. ob ¼ 8. zjutraj v stolnici pri glavnem oltarju.

nega slovesa! Drugim disciplinam primanjkujejo učbeniki deloma, le nekatere so z njimi popolnoma opremljene, ZZR in Razprav imamo sedaj dvajset. Če bi jih bilo deset ali petnajst, zato pet ali deset več prepotrebnih učbenikov za pravniško mladino, bi dosegli ravnotežje med teorijo in prakso, ki je prav posebej v naših skromnih razmerah od sile potrebna. Seveda navajamo te pripombe samo mimogrede in ne gredo nikakor na račun AZU, katere naloga vsekakor ni, da bi sestavljala in izdajala učbenike. Utegnje pa tako delo spadeti v delokrog pravne fakultete in drugih pravnih ustanov, ki se bodo morale v bodoče bolj smotno baviti s vprašanjem pomožnih študijskih knjig, da tako gradimo pravno kulturo iz temelja in na bolj široki osnovi.

Zbiratelj in ljubitelj slovenske pravne knjige bo s ponosom in z notranjim veseljem uvrstil drugi zvezek Razprav poleg 56 letnikov »Slovenskega Pravnika«, 18 letnikov »Zbornika znanstvenih razprav« in 9 Spomenic naših pravnih kongresov; vsa ta literatura je prepričevalen dokaz naše pravne kulture.

Dr. Anton Urbanc.

Pred koncertom Ljubljanskega komornega tria

Trojica zrelih umetnikov, violinist Albert Dermelj, čelist Čenek Sedlbauer in pianist Marijan Lipovšek, združeni v preizkušeni korpus »Ljubljanski komorni trio«, prireja zopet koncert. Nov program z Beethovnovim Trio v c-molu, s Pizzettijevo Septembrsko rapsodijo in z Dvojčakovimi Dumkami je bil — kakor je pri triju take kvalitete pričakovati — skrbno pripravljen in do potankosti uvežban, tako da si smemo obetati nevskandlani umetniški užitek. To tem bolj, ker navedene tri točke niso samo dela visoke in

u— **Drugi nastop maturantov državne klasične gimnazije.** Občinstvu toplo priporočamo ogled antične tragedije »Kralj Oidipus«, ki jo bodo uprizorili maturanti državne klasične gimnazije v petek 11. t. m. ob 10. v franciškanski dvorani. Prva uprizoritev je žela pred razprodano hišo lep uspeh. Pokažimo, da znamo ceniti prizadevanje naše mladine in podprimo plemeniti namen predstave, saj je čisti dobiček namenjen podpori revnih dijakov. Predprodaja vstopnic je v trgovini Štigliog v Franciškanski ulici po znižanih cenah od 15 lir navzdol.

u— **Pokrajinska sindikata delojemalcev** denarnih oz. zavarovalnih zavodov imata redno letno skupščino danes, dne 10. junija ob 15.30 v veliki dvorani Pokrajinske delavske zveze. Eno uro po prvem sklicu se vrši skupščina ter sklepa veljavno ob udeležbi 1/3 članstva. Članstvo je vlijudno vabljeno, da se skupščine udeleži.

u— **Upokojeanci** (železničarji, poštarji, orožniki, financarji in drugi), ki so vajeni vsaj nekoliko košnje in drugih poljskih del ter jim je postrenski zaslužek potreben, naj se glede prevzema dela in drugih pogojev takoj obrnejo po informacije v pisarni Žegose-Mali gospodar, Gallusovo nabrežje 33 med 8. in 12. uro. S seboj naj prinesejo svojo osebno izkaznico.

ZOBOZDRAVNIK

DR. ALFONZ KUNST

je preselil svojo ordinacijo

V BATOVO PALAČO, III. NADSTROPJE in zoper redno ordinira

u— **Kako obvarujemo mladi ptičji rod pred pogibelo?** Vsako leto uničijo razni nasledovalci krilatega rodu mnogo mladega zaroda. Posebno hude žaloigre se gode med ptičjim rodom sredi junija, ko se začnejo mladiči naših ptic pevke spreletavati. Ti poletni se pogostokrat ponesrečijo in marsikateri mladenič ne doseže več svojega gnezda. Zbrati mora nove sile v kakšni živi meji, naskar vnovič poizkusa svoje letalske sposobnosti. Ob taki priliki imajo maki obilno gostijo. Povsod jih vidite, kako zvito in zahrbtno prežijo na ptičji rod. Neusmiljeno preganjajo šibke mladiče, dokler jih ne utrudijo, naskar postanejo drobni ptički neizprosnu njihov plen. Je zatorej zelo priporočljivo, da lastniki mačk zadržijo sredi junija svoje muce nekaj dni na varnem, dokler ptičja mladina ne bo preizkušena in svobodno merila zraka.

u— **Vpisovanje v tečaj o negi in prehrani dojenčaka** se bo vršilo v Higienem zavodu — oddelku za zdravstveno zaščito mater, dojenčkov in otrok (Dečji dom. Lipčeva 3) vsak delavnik dopoldne. Pričetek tečaja bo 15. junija t. l. ob 15.30. Tečaj traja 3 tedne — 12 ur, ter je brezplačen.

u— **Sprejemni izpit za prvi razred gimnazije.** Tekom tega tedna začne posebne instrukcije za sprejemni izpit v I. razred gimnazije. Temeljita in vestna učna priprava iz vseh predmetov po novih predpisih. Razlaga, ponavljanje tvarine, izpraševanje in strogo nadzorstvo. Poučujejo le profesorji - strokovnjaki. Prijave se sprejemajo še ta teden, dopoldne in popoldne. Lepi šolski prostori v središču mesta: Kongresni trg št. 2, II. nadst. Speciale strokovne instrukcije za gimnazije in meščanske šole.

u— **Sprejemni izpit na I. moški realni gimnaziji v Ljubljani.** Prošnje za sprejemni izpit, spisane na kolikovanem papirju za 6 lir, bo sprejemalo ravateljstvo v pisarni na gimnaziji za Bežigradom 14. in 15. junija v uradnih urah. Pri izpiti je treba rojstni in krstni list in izpričevalo 4. razreda ljudske šole (kdo ga še nima, ga bo predložil naknadno). V prčnji je treba navesti, ali se učenec prijavlja za poletni rok (po 20. juliju) ali za jesenski rok v septembru. Dan izpita bo objavljen. — Ravateljstvo.

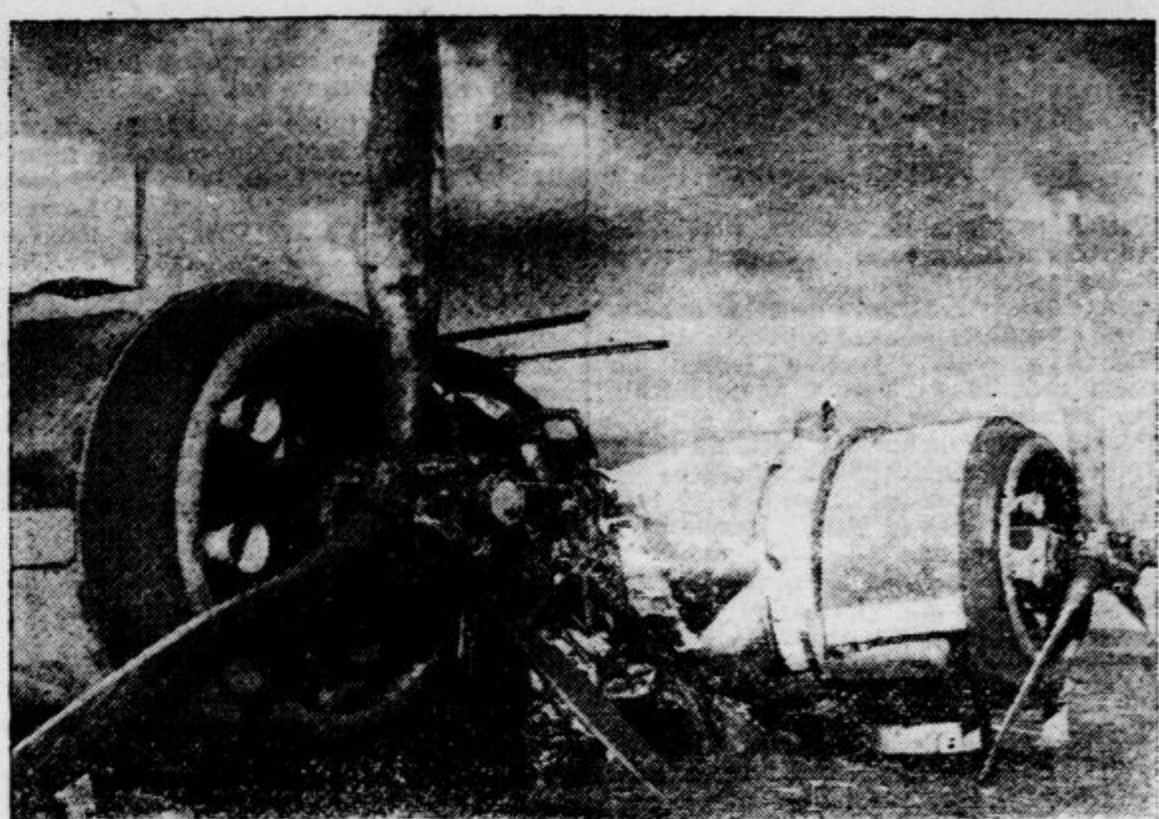
u— **Starši!** Za sprejemne izpite na gimnaziji se bodo vaši otroci temeljito pripravili po novih predpisih, če jih vpišete v naše odlično uvedene instrukcije. V tečaju, ki se začne v ponedeljek, poučujejo samo profesorji - strokovnjaki. Z 12. junijem začnemo tečaj za malo maturo: Posebej: italijanska, slovenska, matematika. Enako začnemo z 12. junijem tečaj matematike za velike maturo. Honorar nizek. Uspeh zagotovljen. Oglasite se s prijavo dopoldne od 8. do 12. in od 14. do 16. na naš naslov: Novi (Turški) trg 5. Instrukcije.

Albert Dermelj

trajne umetnostne vrednosti, marveč so tudi v nekem smislu poljudne, laže dostopne in po svoji melodičnosti vabljive skladbe, ki ne zahtevajo poslušalca težjih problemov.

Trojice, ki je združena v trio, niti ni treba predstavljati naši javnosti, saj jih vsi poznamo ne le iz prejšnjih, tako uspešnih skupnih nastopov, marveč tudi po solističnih nastopih, odnosno po sodelovanju na drugih koncertih. V zvezi z njihovim koncertom v petek v veliki filharmonični dvorani smemo samo želeči, da bi prizadevanje gojiteljev naše komorne glasbe obrodilo mnogo uspeha in da bi se komorna glasba v našem mestu, čigar muzikalnost vzbuja priznanje z raznih strani, udomačila še bolj ko doslej. Iz razgovora z enim izmed članov tria g. prof. Sedlbauerjem

Ostanki velikega ameriškega bombnika, ki ga je sestrelila italijanska protiletalska obramba

Z Gorenjskega

Godbeni zbori Hitlerjeve mladosti z vsega Koroškega in Gorenjskega so zborovali pretekli petek in soboto v Celovcu. Prispele je 400 mladeničev in deklet in sicer najboljše fanfaristi ter ostali mladi godbeniki kakor tudi prirejevalci lutkovnih predstav.

Zdravniško posvetovanje v Velikovecu. Na uradnem zboru zdravnikov velikovskega okrožja je predaval primarij dr. Purtscher o očesnih boleznih, primarij dr. Randak o novih načinih zdravljenja spolnih bolezni, deželni zdravstveni vodja dr. Schmil-Sachsenstamm pa o najvažnejših vprašanjih zdravljenja tuberkuloze.

Senator Nemške akademije v Celovcu. Preteklo nedeljo je prisel v Celovec dr. Vögler, predsednik Družbe cesarja Viljema za pospeševanje znanosti in senator Nemške akademije v Monakovem. V ponedeljek je predaval v mali glasbeni dvorani o znanosti, tehniki in gospodarstvu. Listi pravijo, da so bile s tem predavanjem prvič očitovane zveze med Koroško znanstveno družbo v Celovcu in Nemško akademijo v Monakovem.

O kulturnem življenju na vasi je govoril koroški deželni kmetijski vodja Huber urednikom koroškega tiska in članom propagandne službe. Naglasil je dvoje: gospodarska moč koroškega ljudstva se mora dvigniti in s poživljenjem vsake kulture mora postati življenje na deželi res spet življenja vredno. Gospodarske moči so v vojni sicer omejene, toda prosvetno delo je ravno v vojni potrebno in nujno. Obnavljati je treba stare šege in navade. Glavna nositeljica nemške kmetijske kulture je gospodinja in mati. Ona mora mladino tako vzgajati in na svoje okolje tako vplivati, kakor to veleva kmečka kri.

Spodnja Štajerska

Mozartova odlikovanja na Spodnjem Štajerskem. Vseučilišna profesorja dr. Hans Pirchegger iz Gredca in dr. Martin Wutte iz Celovca sta z nekaterimi drugimi nemškimi profesorji obiskala Spodnjo Štajersko. Tako so se pripeljali prof. Metz, predsednik kuratorija, prof. Klebelsberg, rektor univerze v Inostou, in dr. Pohlheim, rektor graške univerze. V Mariboru jim je v pozdrav zapela nemška mladina, naskar jih je pozdravil zvezni vodja Franc Steindl. Zahvalili se je posebno zgoščinarju dr. Pircheggerju, ki je z znanstvenimi raziskavanji štajerske zgodovine položil temelje za politično delo na Spodnjem Štajerskem od aprila 1941 dalje. Gostje so obiskali nekatere zavode v Mariboru, grad Vurberk, mesto Ptuj in ljudsko šolo pri Sv. Marjeti ob Pesnici.

Šehovska zmaga. Pri štajerskem turnirju v Gradcu je zmagal spodnjoštajerski šahist Hans Lešnik. Počasenje zmagovalca je bilo v graški kavarni »Pri pošti«. Novi deželni prvak se bo sredi junija udeležil jubilejnega turnirja na Dunaju, kamor pride več slovečih mojstrov.

Vse štiri celjske krajevne skupine so bile pretekli teden sklicane k velikemu zborovanju v nemškem domu v Celju. Okrožni vodja Dorfmeister je opisal sedanje stanje, sledilo je zborovanje županov celjskega

okrožja ter zborovanje članov stranke iz vsega celjskega okrožja. O vseh teh zborovanjih je objavil mariborski dnevnik od preteklega torka 8. t. m. obširnejše poročilo.

Novi grobovi. V Mariboru so umrli: 77-letni upokojevi železniški uradnik Martin Mastnak, 67letna železničarjeva vdova Julijana Korenova, kovačeva hčerka Erika Habjančeva in 69letni upokojevi železničar Jožef Kraner.

Pogreb nadučitelja Spragerja. Pretekli petek je bil v Srelišču pokopan upokojevi šolski upravitelj Ferdinand Sprager, star 60 let. Pogrebni sprevod je bil zelo dolg. Središča godba je igrala žalostinke, poslovišne besede pa je spregovoril šolski ravnatelj Anton Kosl. Ferdinand Sprager je bil do aprila 1941 učitelj in organist v Belčinih, nato pa je prevzel vodstvo prosvetnega urada v Srelišču. V svetovni vojni se je boril kot rezervni častnik pri 20. lovskem bataljonu, zato je bil v Srelišču vodja starih bojnikov.

Za mrtvo bo oglašena Ana Stojanova, rojena 26. maja 1879 v Smarju pri Jelšah. Prej 40 leti je zapustila dom in je z nekim brivcem iz Fiume odpotovala v Ameriko, kjer je za njo izginila sled. Ako se do 15. oktobra 1934 ne priklasi sodišču v Mariboru, bo oglašena za mrtvo.

Poroke. V Mariboru so se zadnji čas poročili Jurij Pintarič in Lojzka Ajlec, Ivan Skok in Štefka Cvetko, Avgust Cesar in Marija Černko, Maks Kohout in Štefka Čuš, Herbert Hvalec in Frida Drev, Ludvik Pongrac in Lota Jahman, Jože Požar in Ida Brenc, Janko Hraštink in Štefka Lakovnik, Miha Kajzer in Marija Gasper ter dr. Valter Tubinski in Jerica Hofnerjeva. V Račjem so se poročili: Janko Kirbiš in Režika Kiselač, Jože Bandur in Nežka Kumrič ter Jože Kozel in Marija Sagadin.

O zgodovini Spodnjega Štajerskega je v torek predaval pri ljudskem vseučilišču v Mariboru referent dr. Helmut Carstensen.

Nova mariborska gospodinjstva šola. Za prihodnje šolsko leto so v Mariboru poleg drugih šolskih zavodov ustanovili še novo državno gospodinjstvo šolo. Gojenke bodo lahko v tej šoli eno ali tri leta, lahko pa se tudi dve leti šolajo za šolske vrtnarice. Gospodinjstva šola ima internat za gojenke, ki pridejo z dežele. Prijave se sprejemajo vsako sredo dopoldne.

Cirkus v Mariboru. Te dni je prisel v Maribor cirkus »Konrad«, ki gostuje prvič v tem mestu. Gostovanje traja od 8. do 20. junija. Svoje šotore je razpel na sportskem igrišču.

Nesreče. 34letna natakarka Ljudmila Burkeljeva iz Kopališke ulice v Mariboru je trpela zaradi neuspešnosti. Zavzela je nekoliko preveč uspalvalnih sredstev in so jo morali prepeljati v bolnišnico. Pri trčenju s kolesom od drugega kolesarja se je nevarno ponesrečila 30letni pomožni instalater Peter Unterlechner. Ima veliko rano na glavi. Pri sportu se je ponesrečil 18letni Alojz Jurkovič iz Maribora, 52letna zasebnica Štefanija Kranjčeva pa je padla s črešnje in se polomila.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

lahko navedemo misel, ki je vredna uvaževanja: Da se je v Pragi tako zelo razširilo zanimanje za komorno glasbo, ki ima sedaj vedno mnogo hvalne publike, gre hvala Društvu prijateljev komorne glasbe. To društvo je dolga leta smotno organiziralo in podpiralo komorne prireditve in je izdatno pripomoglo tudi k uspehom slavnega »Češkega kvarteta«. Morala bi kazalo misliti tudi pri nas na tako organizacijo. Nje delovanje bi se nedvomno ugodno običilo v naši produktivni prav kakor v reproduktivni glasbeni tvornosti.

Čenek Sedlbauer

Koncert prof. Dammerta

V torek zvečer je koncertiral na prireditvi tukajšnjega lektorata Nemške akademije pianist prof. Udo Dammert. Koncertu, ki je bil prirejen v mali Fil-

harmonični dvorani, so prisostvovali zastopniki oblasti, nemški generalni konzul dr. Müller in drugi odličniki. Umetnik pripada mlajši generaciji nemških pianistov. Odlikuje ga poleg mehke in zanesljive roke, ki doseže z voljnimi udari čiste zvoke, ter poleg drugih tehničnih kvalitiet topel čustveni ton v interpretaciji posameznih skladb. V ostalem pa je bilo opaziti, da je skušal pianist podati skladbe stilno čim bolj verno. Po Busonijevi prireditvi dveh Bachovih koralov, razodevajočih trdno klasično linijo svoje zgradbe, je sledila Beethovnova Sonata op. 111 v c-molu, ki jo je prof. Dammert izvajal s skrbno pozornostjo izkušnega Beethovnevega interpretata. Posebno tople čustvene tone je dosegel pri dveh Schubertovih Impromptih, ki sta neproblematična in lirična mehka že kot skladba. V počastitev 70-letnice slovečega nemškega skladatelja Maxa Regerja je izvajal koncertant tri njegove Intermezzes. Posebno zanimiva in učinkovita je bila ne le kot skladba, marveč tudi kot prof. Dammertova reprodukcija pri nas male znan Lisztova fantazija o Danteju. Pianistu se je občinstvo zahvaljevalo za uro glasbenega užitka z navdušenim aplavzom.

Sainte-Beuve v italijanskem prevodu. V zbirki »Il sofà delle Muse« je izšla zbirka esejev znamenitega francoskega kritika 19. stoletja Sainte-Beuve z naslovom »Ritratti«. Izbor iz dela enega izmed utemeljiteljev moderne slovstvene kritike uvaja Faguetova študija o življenju in delu Sainte-Beuvea. Knjiga prinaša med drugim profile Pascala, Saint-Simona, Voltairea, Friderika Velikega, Goetheja, Balzaca in Renana.

Naročite se na romane DOBRE KNJIGE

Poglavje o kuščaricah

Kakor vsi plazilci rastejo po mladostni dobi tudi kuščarice neverjetno počasi, dasi so požrešne kakor malo drugih živali. Po večini se hranijo z manjšimi živalmi, ki jih požirajo cele in jih kvečjemu prež čez in čez pretisnejo v ustih. Majhni, ostrji zobje, ki so nekoliko navzdol ukrivljeni, niso primerni za trganje hrane, marveč edino za to, da plen drže.

Zobje niso vrasli v čeljustino, ampak so k njej ali nanjo samo prirasli. Ob potrebi jih kuščarice izmenjavajo.

Mrtvih živali ne marajo. Če hočeš, da plane pred njo, nataknejo na tanko slamico, premikati ali vleči, kakor da leti ali leze. Nekatere kuščarice jedo tudi sladke plodove, pa tudi take so, ki se hranijo izključno z rastlinami. Naš kuščar ali zelenec red pobera kako češnje ali sladko jagodo, na Madejri pa napravi diševo kuščarico (lacerta dugesi) v vinogradih mnogo šole. Na otočju Galapagos živi čez 1 m dolga povodna kuščarica amblyrhynchus cristatus, ki se hodi past v morje, kjer pobira zgolj razne haluge. Sladke stvari imajo vse kuščarice rade, kar kaže, da imajo okus dobro razvit. Naše domače kuščarice love zlasti razne žuželke, prav rade metulje, zlasti beline, ki jim odgriznejo krila in jih potem požro z glavo naprej. Včasih je najti kje polno takih kril, znak, da tu prebivajo kuščarice. Plen po največ napadajo v skoku oprši se ob rep in poglavni se z zadnjima okončinama; v skoku rabi rep za krmilo. Kuščarice se levo; koža jim odstopa v kosih in vsa obnem kakor pri kačah.

Kuščarice se rade drže svojega doma in se ne klatijo daleč na okoli. Tu poznajo vsa skrišališča, kamor pobegnejo ob nevarnosti; poznajo primerne prostore za sončenje in prostore za uspešen lov. Če se vreme pripravi na dež, ostajajo kuščarice razen slepiča v svojih skrišališčih. Ta pa hodi baš pred dežjem rad na lov, kakor bi vedel, da prihajajo v takem času deževniki iz zemlje.

Kuščarice so voharje miroljubne, bojazljive živalce, ki se boju najraje umaknejo z begom.

Če pa tega ne morejo, se pogumno postavijo v bran tudi najmočnejšemu nasprotniku. Večje vrste se branijo z zobmi ali s kremplji, nekatere pa z repom, ki z njim tolčejo po napadalcu. Ti repi so oboroženi s trdimi obročki ali tudi z ostrimi trni. Udarci s takim repom n. pr. 1 m dolgega egiptskega repomaha (urostaxys aegyptius) napadalcu že prav dobro zaleže. Oborožen rep je močno mišičast, toda mišice so drugače porazdeljene kakor v neoboroženem. V onem se vlečejo po vsem repu, v tem pa v kratkih snopičih obdajajo repno vretenca. Dasi so neoboroženi repi krhki in radi odlete, vendar služijo tudi za obrambo, toda le posredno. Če napade kakšna žival kuščarico takega repa, pa naj jo zgrabi za rep ali kjer koli rep ji odleti in se zase močno giblje. Prav verjetno je, da opazovanji potrjujejo, da pade odkrhnjeni, zvijajoči se rep napadalcu v oči in da ga popade. V tem pa se nudi kuščarici prilika za pobež.

Rep se ne odlomi na katerem koli mestu, ampak le na določenih mestih. Repna vretenca takoj za stekom sestajajo namreč iz dveh delov, ki nista povezana s koščeno. Na tem mestu se odkrne rep, ne pa morebiti med dvema vretenca. Ker so mišice v snopičih, se tudi te rade odtrgajo, ne krvave in se kmalu zacelijo. Rana zaradi odkrhnjenega repa je torej za kuščarico skoraj brez pomena. Kmalu jo preraseta tanka kožica, pod njo pa poganja nov rep, ki doraste do prejšnje dolgotosti ali pa ostane nekoliko krajši. V novem repu pa ni več koščenih vretenec, ampak namodest jih le hrustanasta struna, narasla na ostali polovici zadnjega vretenca v repovnem strčju. Če novi rep odrademo v struni, ne zraste še vnovič. Ako pa je v repovnem ostanku še kako vretenca z nakazano prelomnico in se tam rep odkrhne, se obnovi rep ponovno.

Tu pa tam se najde kuščarica z dvojnimi repom;

taka spaka nastane, če se prvotni rep ne odtrga popolnoma, ampak samo zalomi. S poskusi so dosegli tudi že tri repe, če so narezali rep od dveh strani.

Kuščarice so neme; v jezi šumno pihajo in se napihujejo; zlasti vrat širijo in razni izrasli ter nastavki se jim posturmijo. Sorodni gekoni pa se oglašajo z goltom ali čvrče s posebnimi luskanji in tudi krokdili dajejo od sebe glasove. Iztrebki plazilcev, torej tudi kuščaric, sestajajo kakor ptičji iz temnega blata in belega seča, kar se oboje obenem iztreblja. Seč je skoraj čista sečna kislina, zato ga od večjih plazilcev, zlasti od velikih udavov rabijo v tvornicah za izdelavo zadevnih preparatov.

Kadar gredo kuščarice po plemenu, postanejo bojevit.

Samci se tepejo za samice; često teče kri in odkrhnjeni repi kažejo, kje je bilo bojišče.

Po kakih štirih tednih ležajo oplojene samice jajca v kak drobir, pesek ali mah; izvali jih sončna toplota ali pa tudi toplota, ki nastane pri kemijskem razkroju snovi, v kateri so. Nekatere vrste roje žive mladiče. Mnogo mladičev ne doraste; pobero jih ptiči, kače, ježi itd., pa tudi samci lastne vrste ali drugih vrst. Ta kanibalizem so kuščarice podedovale po svojih prednikih, kajti tudi za nekatere fosilne plazilce se je ugotovilo, da so bili kanibali. Tako so pri ihtiosavri večkrat našli v okostju doraščale živali tudi okostje mladiča. Izprva so menili, da je to zgolj dokaz za živornost, toda različna lega manjšega okostja v večjem je nedvomno pokazala, da gre tudi za kanibalizem.

Od vseh kuščaric, kar jih poznamo, sta strupeni samo dve vrsti istega rodu, namreč slinarki helodermia suspectum in helodermia horridum, ki živita na ozemlju zapadno od Kordiljer. Obe imata žlebasto strupnike in žleze strupnice.

Strup umori manjše živali, človeku pa povzroči le hude bolečine.

Pri nas prvi razmeroma malo vrst kuščaric. V prvi vrsti omenjamo breznožega slepiča (anguis fragilis), ki je precej pogosten po suhih tratah in ravnem svetu pa tudi v hribih do 1500 m visoko. Hrani se z jarnimi polčki, deževniki in golimi gosenicami pa tudi kako kobilico si vjame, dasi ni kaj poskočen. Če dva slepiča hkrati

zagrabi za črva, se podolgem vrtita in vlečeta vsakebi, da ga tako laže razpolovita. Na lov hodi navadno v somraku. Zimno prestane otopel v luknji, ki jo je našel ali si jo je sam z glavo izvrtal v tla. Pari se maja meseca; samici se brez usmiljenja zagrizve v glavo in se združi z njo ne da bi se po kačje ovil okoli nje. Samica rodi žive mladiče, in sicer 6 do 24 ali še več. Slepič dolgo živi; v prirodopisnem muzeju v Hamburgu je dočkal 23 let.

Slepiču na prvo oko podobem, pa mnogo večji (1 m) je žoltoplaz ali blavor (ophisaurus apus), ki ima kljub takemu vrstnemu imenu zadnji končini, dasi jako okrnjeni. V Rusiji, kjer so ga najprej našli, mu pravijo žoltopuzik, t. j. rumenotrebnišnik, živi pa tudi v Dalmaciji in Hercegovini. V nevarnosti spusti od sebe jako smrdljiv iztrebek.

Kot zastopnika kuščaric s samo prednjimi končinami navajamo sprednjenožca (chirotes canaliculatus); živi v Mehiki in Kaliforniji; dolg je le 20 cm.

Vse ostale kuščarice naših krajev imajo po dva para dobro razvitih končin in so vse prisočne živali. Največji je znani kuščar ali zelenec (lacerta viridis). Njegova bivališča so kamenita, sončna poboja, porasla z nizkim grmičjem v vzhodnih deželah srednje in južne Evrope. Na zapadu ga zastopa do zapadne Italije prav tako lepa bisernica (lacerta ocellata), ki je po hrbti strani rjava, po trebušni rumena, v glavo pa zelena; po bokih je posuta s svetlomodrimi lisami.

Vsem drugim našim kuščaricam pravi narod martinček; saj jih je res težko razločevati po vnanosti, ker barva in risba pri eni in isti vrsti nista vedno enaki, am-

pak se menjata po bivališču t. dr. Tudi so samci navadno precej drugačnih barv kakor samice. Na bivšem Kranjskem živi pet vrst martinčkov in ena vrst. — Sive kuščarice (lacerta agilis) samec je zelen ali zelenkast z rjavo progno po sredi hrbta, samica pa je siva, spodaj rumenkasta ali bela; temna hrbtina progna pri samcu ima bele, često temno obrobljene lise, pri samici pa so take podolžne vrste očes tudi ob straneh. — Zivorodna kuščarica (lacerta vivipara): hrbet je rjav, na sredi in ob straneh so podolžne temnejše proge, često z različnimi pikami; trebušna stran je prav različne barve, ima pa vsaj pri samcu vedno črne pike ali lise; grlo je modro ali rožnato; samčev rep je in korenju odebjen. Werner, profesor dunajskega vseučilišča, je našel na Vipavskem vrst te kuščarice, ki jo je krstil za kranjsko kuščarico (l. vivipara var. carniolica). — Pozidna kuščarica (lacerta muralis) ima nad očmi med dvema vrstama lusk niz majhnih zrn; trebušni ščitki so skoraj štrikotni in stoje v šestih vrstah; hrbet se svetli na soncu kovinskobronasto; bočno se vleče progna, sestavljena iz oglatih lis; ob trebušnem robu je vrsta modrih peg. — Nabrežna kuščarica (lacerta fluviatilis) ima kratko, strmo glavo v profilu; samec ima pikast hrbet in na opečju modro, črno obrobljeno liso; samica je po dolgem belo črtasta. — Pri črnopikasti kuščarici (algirodes nigropunctatus) so hrbtne luske dvakrat daljše od obstranskih; hrbet je rjav, črno pikast; žival je ob bokih temnejša kakor na hrbtu; trebuh je pri nedoraslih živalih in pri samicah zelenkastobel, pri samcu pa lepo rdeč, grlo pa živomodro. Ta kuščarica živi kakor prejšnja južno od Nanosa. S. B.

SPORT

Dodatki o nedelji Lahka atletika je na pohodu

Ni povsod tako kakor pri nas — na lahko-atletskem področju —, kjer je bilo treba zasledovati atletski spored za konec maja in naslednje nedelje odgledati, ker so na tekaških v slabem stanju in se je šele nova lahkoatletska zveza s krepko pobudo domačega CONI a lotila njihove ureditve. Stvar se je nekoliko zavlekla in tako bomo spet stali na prvo nedeljo po binkošti. Zato pa so atleti v polnem zagonu po ostalih pokrajinah, kjer so se te dni že začela tekmovanja za prvenstvo društvih in še kopica drugih prireditev na tekaških. Predaleč bi zašli, če bi hoteli podrobno objavljati imena in številke stotine in stotine atletov, ki so zadnjo nedeljo nastopili v teh mitingih, toda vsaj nekatere bi radi zabeležili, predvsem zaradi tega, da bi čitatelji videli, kako mladina tudi v vojni uspešno goji to najbolj zdravo in najbolj koristno panogo med vsemi.

Med petimi velikimi prireditvami, ki so jih v nedeljo organizirali na italijanskih stadionih (v Milanu, Rimu, Torinu, Vicenzi in Prau) so bili najbolj opazni naslednji izidi: Znan sprinter Mariani je v enem predteku na 200 m dosegel odličan čas 22,4, vendar z njim ni šel v finale, ker se je štedil za stafeto. V teku na 800 m je »stari« Lanzi še enkrat dokazal, da misli resno, saj je zaznamoval krasno zmazko 1:54,4. V teku na 5000 m je bil daleč najboljši znani Bevilacqua, ki je v Torinu postavil čas 15:03,4, med ostalimi pa se je gotovo najbolj izkazal naš ožji rojak Košir, ki je zmagal v Pratu z odličnim časom 15:30,2. V skoku v daljino se je najbolj uveljavil Pederzani z zmazko 6,75 m. Med metanci so imeli majhno senzacijo, in sicer zaradi tega ker je Tosi prekosil Consolinija, in sicer z metom do 49,42 m, medtem ko je slednji ostal »samo« na 48,15 m.

Prav tako kakor po Italiji so zadnjo nedeljo močno živela tudi tekašča po Spodnjem Štajerskem, kjer so v Mariboru in Celju izvedli svoja okrožna prvenstva. V Mariboru je »stari« okolje 70, v Celju pa celo nad 200 tekmovalcev obojega spola. Med mariborskimi atleti so se posebno uveljavili član Zelezničarja Hermann, ki je zmagal na 100 m in v skoku v daljino, dalje njegov klubski tovariš Hlebec, ki je na 5000 m bil prvi s časom 17:56,1, in pa še iz pred vojne znani skakalec Orošy, član Rapida, ki je zasedel prvo mesto v skoku ob palici (3,30). V Celju čitamo med zmagovalci dvakrat ime Goriska, ki je bil prvi na 400 m s 55,7 in na 1500 m s 4:18,9, medtem ko je v skoku v višino zmagal »stari« Pieteršek z 1,60 m. Več dobrih mest je tamkaj pripadlo tudi Kokotu.

Mnogo vesti o dobrih atletskih izidih prikaže kljub zgodnji sezoni tudi z ostalih nemških terenov, kjer sta v zadnjem času nastopila dva skakalca Scheibe in Luther, ki sta dosegla zamki 7,18 odtodno 7,14. Berg je zalučal kopje nad 60 m in tako postavil še tretji najboljši rezultat letošnje sezone.

Tudi Finci so zadnji čas, brž ko so odprli sezono, poslali v svet nekaj dobrih poročil. Med celo vrsto uspešnih atletov je neki Simola v skoku v daljino dosegel zmazko 7,40 m, v skoku v višino pa je Nicklen prišel na 1,85 m. Sloviti metalec kopja Nikkanen beleži letos že daljavo 66,78 m. O srednjeprogasli Sarkami vedo povedati, da je zmagal na 3000 m z izbornim časom 8:31,3, kar je obenem najboljši evropski izid te sezone.

Zelo dober čas je dosegel zadnjo nedeljo v teku na 1 uro v Berlinu neki Wöber, ki je v tem času pretekel 18.535 km in je s to daljavo sam po sebi zaostal za svetovnim rekordom nedosegljivega Finca Nurmija.

Beljaški športni klub je zadnjo nedeljo porazil enajstoroč LSV iz Celovca s 4:0 in tako dokončno postal letošnji koroški prvak v nogometu.

V štajerskem okrožnem prvenstvu z žogo so Celjani hudo izgubili v Rosenthalu, in sicer z 0:7, malo bolje, toda tudi brez točke v dobro, pa so odrezali mariborski Rapidovci, ki so gostovali v Gradcu in prepuštili tamkaj z 1:2 obe točki nasprotniku Sportklubu.

Znani madžarski nogometni trener Alfred Schaffer, ki je dolga leta deloval v Nemčiji in Italiji, se bo zdaj vrnil v Budimpešto in prevzel v svoje varstvo moštvo večkratnega madžarskega prvaka Ferencvárosa.

Preteklo nedeljo so imeli v Celovcu kolesarsko dirko, na kateri so imeli precej dobro vlogo tudi nekateri štajerski vozači. Najboljši med njimi je bil Josip Gregorič iz Slovenjke Gradca, ki je prišel na cilj na naslednje mesto za zmagovalcem, tretji pa je bil Jeseničan Milan Mrak.

SLUŽBENE OBJAVE iz urada CONIa

Lahkoatletska zveza v Ljubljani
Objava št. 13. Ljubljana, 8. jun.
Verifikacije: Dosedaj je pri zvezi verificiranih 30 atletov, katerim so bile izdane sportne dovolilnice. Pozivamo vse včlane klube, naj čimprej verificirajo še ostale svoje člane, ki nameravajo tekmoovati v letošnji sezoni.

Pravila. Zveza je založila tehnični lahkoatletski pravilnik ter še amaterski in sodniški pravilnik. Vsi pravilniki so tiskani v slovenščini na ciklostilu. Cene so naslednje: Tehnični pravilnik 15 lir; Sodniški pravilnik (Pravilnik zbora lahkoatletskih sodnikov) 5 lir; Amaterski pravilnik (po določbah I.A.A.F.'s 3 lire. — Vabimo vse klube, gg. sodnike in sportne funkcionarje kakor tudi atlete, da si nabavijo omenjene pravilnike, ker jim bodo pri njihovem sportnem delu neobhodno potrebni, posebno tehnični pravilnik, ki vsebuje vsa mednarodna tekmovalna določila. Pravilniki se dobe v tajništvo zveze vsak dan med poslovnimi urami.

V nekaj vrstah

V predzadnjem kolu madžarskega nogometnega prvenstva si je vodilni klub Csepel priboril še dve točki in vodi zmazko bolj sigurno z dvema točkama naskoka. Senzacija zadnje nedelje je bil poraz nekdanjega prvaka Ferencvárosa v srečanju s Szolnokom.

Mednarodna nogometna tekma med Bolgarijo in Hrvaško je določena na dan 18. t. m. (torej sredi tedna) v Sofijo.

Kaj vem, kaj znam?

269. Kako se imenujejo prvi mehiki domačini?

270. Kaj je betel?

271. Kako se imenujejo »strokovne« izrazov ljudje, ki ne pripadajo nobeni, pa svoji državi priznani veroljupci?

272. Za računarje
S števil 1 do 9 je sestaviti ulomke, ki imajo vrednost 1/2, 1/3, 1/4 in 1/5.
(7329/14658 je n. pr. enako 1/2. Vrednost 1/2 pa lahko dobimo tudi z drugačno sestavo ulomka z istimi števili 1 do 9.)

Rešitve nalog 8. t. m.:
265. Grob Neznane vojaka je v Parizu pod Lokom zmagovalca na Zvezdnem trgu.

266. Skaldi so bili keltski pevci v času preseljevanja narodov.

267. Pozejdonova žena se je imenovala Amfitrita.

268. Avtobusi.
Avtobusi bi prispeli vsi hkrati na sredo okroglega trga.

Ferenc Kormendi:

ZMOTA

Roman

Zdaj je prvič ogovoril Antala Waltra z imenom oče. Pri tej besedi se je pogled starega gospoda omečil, za trenutek je še planil do Jankovega obličja, nato pa se je ustavljal drugje, nad njegovo glavo, nekje v praznem. Kasneje sta se domnila, da bodo obhajali poroko v začetku septembra, ako bo dotlej vse pripravljeno.

Bila je to velika gostija.

Janko je gledal na Ano, kako je stala tam ob njem, v beli svili, z vencem mirte na glavi. Pred oltarjem, v rumenem siju plapolajočih sveč in električnih luči je Anin obraz nenadoma strahovito pobledel in neka čudna gorečnost, neka globoka osuplost ji je spasila poteze.

Janko je čutil, kako mu srce v prsih razbija; v glavo mu je stopala neka čudna, nemirna napetost. Mnogo stotin ljudi se gnete v cerkvi, mnogo sto parov oči ga zdaj opazuje. Njegov nemirni pogled je znova zablodil k Ani. Ona pa kakor da ima na obrazu bledorumen masko zaprtih oči. Potem sta pokleknila pred oltar in oba sta sklonila glavi.

Ko sta po poroki med bučanjem orgel stopila iz cerkve, je medel sončni sij pozne poletja s svojimi bledimi žarki s čistega, prozornega neba obsijal Anin obraz. Janko je opazil, da so Anini blede lasje, ki so uhajali izpod tenčice in ji padali na čelo, dobili neki lahni, rdečkasti odtенок. Od kod neki pozna ta lahno rdečkasti odtенок? Dolej ga ni še nikoli opazil na Aninih lasih. Ali ga pozna s kake glave ali pa ga le spominja barve divjega kostonja?

Pred cerkvijo je stal špalir praznično oblečenih delavskih zastopnikov, nameščencev Waltrove tovarne, za njimi množica radovednežev. Čim sta se pojavila na ulici, je neko radovedno zijalo glasno zavpilo: »Brr, ti, pogled...!« Janko je okrenil glavo proti glasu, a ni mogel ugotoviti, kdo je to zaklical, a več ničesar ni slišal. Ko sta naslonjena drug na drugega šla proti vozu, je čutil, kako mu Ana stiska roko.

Isti dolgi, trdni stisk je čutil tudi kasneje, ko sta stala skupaj ob oknu železniškega vagona in sta pred odhodom vlaka mahala vsem, ki so ju pospremili. Gospa Waltrova je imela oči polne solz, na obrazu Antala Waltra se je zrcalila globoko ganjenost. Andrej je mogočno mahal s svojim klobukom. Agica se je umerjeno smehljala in jima mahala z rokami.

In že sta bila sama v oddelku. Vlak je počasi vozil mimo zunanjih kolodvorskih poslopj; v tistem trenutku se je Ana sklonila k njemu in ga poljubila. »Končno sama,« je zašepetala, »me ljubiš?« »Ljubim te,« ji je odvrnil Janko.

»Ljubim te!« je ponavljal na Anino nenehno ponavljajoče se vprašanje na živahnih dunajskih ulicah, na morskem obrežju pod sinjim italijanskim nebom, v Rimu med slavnostnimi, trdimi, belimi odlomki starodavnega kamenja in v hladni senci kake cerkvice, v množici, prerivajoči se bodisi okoli poslopj na starem mostu v Florenci ali za majhno kavarniško mizo na trgu svetega Marka, v sončni pripeki, ko ga je včasih Ana naglo pogledala, ga prišla za roko ali se mu dotaknila ramena in ga tiho vprašala: »Me ljubiš?«

»Ljubim te!« je odgovarjal na Anina vzdih prekinjena vprašanja v žgočih trenutkih njenih noči in v žgočem plamenu strasti je nekam zmeden čutil, da s to besedo izraža najčistejšo resnico svojih čustev. »Ljubim te,« je tiho odgovarjal, ko je privrela iz Aninih ust ta vprašujoča beseda v kakem nepričakovanju.

vanem trenutku njenih bogatih, prekrasnih dnevoj, a ni si bil v svesti, da s to besedo neprestano odgovarja, da sam nikoli ne vprašuje. Pa saj mu res ni bilo treba vpraševati. Vedel je, da ga Ana ljubi, neizpremenljivo, z neskončno ljubeznijo.

Rad jo imam, je potem nekega dne sam razmišljal, ne da bi odgovarjal na vprašanje, ko je mislil na svojo ženo: tedaj je stal sam na ozkem hotelskem balkonu v Benetkah in je gledal na gondole, ki so plule po Velikem kanalu. Ana je nekaj šarila v sobi in šum njenega šarjenja je slišal na balkonu. Ljubim jo, je razmišljal Janko in prevzel ga je čisti, veliki mir. Vrnil se je v sobo, stopil je k Ani, privil jo je k sebi in jo poljubil. Te noči se je žena prebudila ob njem iz krasnih sanj, ali morda le iz blaženega polna in mu dejala, da bosta imela otroka. Imela bova otroka? je razmišljal Janko, da, gotovo bova imela otroka. Ali bo deček ali deklica? Ali bo podoben njej ali meni? Gotovo bo to krasen otrok! je nenadoma pomislil, vitek in velik, svetlih las, krasen človek bo iz njega, srečen in bogat.

Z obzirno, lahko roko je iskal Ano v temi poleg sebe. »Spi, sladka moja,« je zašepetal in pobožal Anina goreča lica. Ob dotiku hladnih prstov mu je v duhu oživel obraz, kakor slepec vidi v duhu to, kar je otipal s prsti: zdaj je zagledal Anin obraz. Za trenutek ni vedel, kaj pomeni ta čudna izprememba, potem je le čutil, da je ta obraz, ki ga je zagledal včas v temi ali nekje »svoji notranjosti, v svoji predstavi, da je to Anin obraz in da je lep. Začutil je v prsih hladen pritisk; slišal je ženinovo tiho, enakomerno dihanje, ko je spet zaspala. Potem je pazljivo dvignil roko z njene glave. Strmel je v temo. Moram jo videti! se mu je zarila v glavo divja želja, moram videti ta krasni obraz! Toda podoba se ni povrnila, okrog njega je bila trda in negibna tema. Čez nekaj minut se je utrudil z napornim hotenjem, tista misel se mu je izgubila, mesto nje pa je ostala težka, zaspala omrtvelost: zaspal je.

Doma ju je čakalo pripravljeno stanovanje. Vse, kar je prišlo Ani na misel v kratkem, nekajmesečnem času njune zaroke, se je izpremenilo na ukaz čarobne besede denarja v resničnost: lepota in bogastvo ju je zagnilo v njenem domu. Janko se je sploščal sprehajal sem in tje po sobah, kakor da hodi brez telesne teže, tako kakor hodi včas človek v spanju; niti se ni preveč čudil nenavadnim stvarim, tako kakor se ne čudi človek, ki ve, da bi bilo škoda strmeti — le še nekaj trenutkov in prebudil se bo. Začudo ni bilo niti potrebno, da bi se navadil na veliko izpremembo v svojem življenju: ljudje, stvari, okoliščine, vse, kar je bilo prej, kakor da mu vse to pripada po nekem pradačnem pravu — a v resnici se niti ni bilo čemu privaditi; čutil je, kako neverjetno je vse. Le pazi... na mah se bo s starega drevja ogromnega vrta s človeškim glasom oglašal kak čuden ptič, hiša se bo začela vrteti na kurji nogi, potem pa bo izginila, razblinila se bo v zraku...

Po prvi doma prespani noči se je zgodaj prebudil; Ana je še spala, on pa je s tihim korakom šel iz spalnice, iz hiše. V pobožni jutranji tišini se je sprehajal po vrtu, gledal je na Donavo, lesketajočo se v bledem jesenskem soju, in na nemo mesto tam spodaj. In spet se je vrnil v vilo, tiho je hodil po molčečem, slovesno urejenem stanovanju, nato je sedel v svojo sobo.

Potrta v neizmerni boli sporočam, da je po dolgem trpljenju zatisnil svoje trudne oči moj srčno ljubljani in nepozabni soprog, brat, stric in svak, gospod

KLINEC FRANC

bivši podnadzornik policijskih agentov

Na zadnji poti ga bomo spremlili v četrtek, dne 10. junija t. l. ob 1/4. uri popoldne z Zal — kapele sv. Jožefa — na pokopališče k Sv. Križu.

Ljubljana, Medana presso Gorizia, Lobčec, dne 8. junija 1943.

GLOBOKO ŽALUJOČA ŽENA IN SORODNIKI

Sporočamo prežalostno vest, da je dne 2. junija preminula na posledicah operacije gospa

Natalija Mesnjajeva roj. Kaškarova

Parastos se bo vršil v pravoslavni cerkvi sv. Cirila in Metoda danes dne 10. junija t. l. ob 11 1/4 uri.

Ljubljana, dne 10. junija 1943.

Zalujoče rodbine:

MESNJAJEV, GRIGOROVIC-BARSKI, KASKAROV in ostalo sorodstvo.

MALI OGLASI

Kdor išče službo plača za vsako besedo L. 30, za drž. prov. takso -60, za dajanje naslova ali šifro L. 2. Najmanjši iznos za te oglase je L. 7. Za ženske in dopisovanje je plačati za vsako besedo L. 1, za vse druge oglase L. -60 za besedo, za drž. in prov. takso -60, za dajanje naslova ali šifro L. 3. Najmanjši iznos za te oglase je L. 10.

Hišni postil

Kuharica
mlajša, pridna in poštena —
išče službo. Ponudbe na ogl.
odl. Jutra pod »12«. 9527-1

V gospodinjstvo

eksplozijsko ali z najboljšim
starim gospodinjstvom. Ponudbe
na ogl. odl. Jutra pod »1000«. 9536-1

Hišni postil

dobijo službo
Postrežnica
za dopisniške ure, iščem.
Naslov v vseh posl. Jutra.
9527-1a

Služkinjo

pošteno, samostojno, sprejemem
tako k 3-letni družini.
Naslov v vseh posl. Jutra.
9527-1a

Gospodinj

domestico k 2 otrokoma —
sprejemem. Ponudbe na ogl.
odl. Jutra pod »Vestne«. 9491-1a

Šiviljo

dobro, zanesljivo za dom
sprejemem. Naslov v vseh posl.
Jutra. 9511-1a

Postrežnica

se sprejme, razpoložljiva po do-
govoru. Naslov v vseh posl.
Jutra. 9528-1a

Mlad fant

kmečki, pošten, vreden vsakega
dela, tudi v skladu sili.
Naslov v vseh posl. Jutra. 9528-1a

Služkinjo

za vsa hišna in vrtna dela,
hva kuharica, sprejemem takoj.
Jugljeva 24. 9532-1a

Otroška sestra

sprejme otroke od 3 leta da-
le v skrbno ravnateljstvo, go-
ledovalno ali poljedelno. Gor-
nik, Metel trg 7-II. 9487-3

Otroški voziček

globok, predvojni izdelek, po-
stojno. Naslov v vseh posl.
Jutra. 9507-6

OGLASIEVA

ANTICA

RISBE ROMAN PRINCESIDILLO JURY JUGOMIR

In tako je končno napočil tisti dan,

ko bi si moral kraljevič izbrati nevesto. Po
vseh širokih, belih cestah, po vseh drob-
nih poljskih poteh in gozdnih stezah hite
v stolno mesto bogato opravljene dekil-
ce... Mnogo, premnogo jih je... Vsaka
se je naspela in nalepotila, kolikor
se je mogla, da bi bolj ugajala mlademu
in lepemu kraljeviču.

A. ALEXANDER:

60

POZABLJENI

NAPEV

ROMAN

»Toda če je Manhattan še živ?« je vzkliknil Wub-
bels, nestrepen in vzklipljivi kakor zmerom. Nihče,
kdor ga je videl, si ne bi bil mogel misliti, da je
prejšnji dan pri Isacikovih dalj ko deset minut
nezavestno ležal na preprogi. »Kako hočete prijati
Manhattanovega morilca, ako Manhattan živi?«

»Ste trdno prepričani, da živi?«
Wubbels je priznal, da na to vprašanje ne more
dati zanesljivega odgovora.

»Vsekako pojdem tudi jaz!« je izjavil.
»Midva z Wiburjem takisto.« se je oglasila gospa
Isacik. »Sicer vztrajam pri svojem naziranju, da je
morilec de Wood, ali za vsak slučaj...«

Wilbur seveda ni oporekal mladim besedam.
Tudi Lux je rekel, da bi se rade volje udeležil
izleta, in Hearn je zadovoljno prikimal, kajti Lux
je bil — razen Huntingtona — edini, ki je vsaj pri-
bližno poznal kraj, kjer je stala kočna.

»Točno ob enaindvajsetih odinemo!« je določil
in hitro odšel, opazivši, da je bila Dora sama za-
puščila vrta.

Po nekaj korakih jo je dohitel.

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani

Preprogo

zelo dobro ohranjeno, veliko.
2x1,50 m, ugodno pro-
stano. Naslov v vseh posl. Ju-
tra. 8400-6

Pohišstvo

kredence, poselja kompletna.
sočna umarica, miza, 2 veliki
omari in drugo. Prodam. Gor-
janc R., Zg. Siska. Breševa
34. 9537-6

Kupim

Boe
iščije, sečurje, nošene in
nove, polhove kože v kakr-
šnem koli stanju in vsevrstne
kože divjadi, domače zaje-
kože, enjane krovke in iak-
tovke stare in nove. Čebelnj-
voek, polhov, čepice v do-
brem stanju ter šeino in
arocno kupuje igrivca Jura-
vič, Ljubljana. Stari trg 30.
8055-7

Plačamo zelo dobro

za stare bicikle, bicik-
le, gumice, motorna ko-
lesa ter gume za mo-
torne kolese. Gasogono
Merkur, Puharjeva 6.
9515-7

Teodolit

sposoben za tahimetrijo —
kupim. Ponudbe z op-
isom in ceno na ogl. odl.
Jutra pod »Teodolit 43«. 9078-7

Note

»Der erste Bach«, kupim ta-
koj. Tabur 5, vrsta 2 od 5.
do 10. ure zvečer. 9489-7

Žogo in čevlje

40 za nogomet, kupa Bojan
Sever, Cesta Arlele Rea 15.
9510-7

Kopalno peč

z kado, dobro ohranjeno —
kupim. Ponudbe na ogl. odl.
Jutra pod »Kopalna peč«. 9508-7

Usnjene čevlje

riave, letne, dobro ohranjene,
št. 38 od boljše gospe, ku-
pim. Ponudbe na ogl. odl.
Jutra pod »Čevlje«. 9531-7

Auto, moto

Mali poltovorni avto
nosilnost 800 kg, prodom za
22.000 lir. Sušarski, meh. de-
lavica Bleweisova 13 (Fi-
govce, levo dvorišče). 9517-10

Kolesa

Dva tricikla,
en rabljen in en nov,
zelo poceni prodaja.
Sušarski, mehanika de-
lavica, Bleweisova 13
(Figovec, levo dvorišče). 9514-11

2 ženski kolesi

dobro ohranjeni, prodom. Tr-
dinova 5, podprilje. 9512-11

Dve damski in

moški kolesi
znamke »Adler Luxus«, v o-
učenem stanju, zelo poceni pro-
dom. Sušarski, meh. de-
lavica, Bleweisova 13
(Figovec, levo dvorišče). 9512-11

Moško kolo

skoraj novo, preživljeno, blago
ugodno prodom. Breg 14-III.
9489-11

Kapital

Kompanjona
boljšega gospoda, ki bi mi
denarno pomagal v trgovini
(papirna, knjigarna, galan-
terija), iščem. Ponudbe na
ogl. odl. Jutra pod »Trgo-
vina«. 9505-16

Stanovanje

4 sobani in kupaletno v
sredini mesta zamenjam s sli-
čnim 2 ali 3-sobnim. Pisme-
ne ponudbe na ogl. odl. Ju-
tra pod »August«. 9520-21

RACCOGLITORI

PRODOTTI
ERBORISTICI
fate offerte
campionate agiti
Stabilimenti
C. E. A. BONOMELLI - Piazza Emilia 1
MILANO

ZBIRALCI

ZELIŠČ
pošiljate ponudbe
z vzorci zavodcem

KUPUJE

edino pri naših
OGLASEVALCIH!

29. POGLAVJE

»Tu bi moralo biti,« je težko sopeč rekel Lux in
si obrisal potno čelo.

Drugi niso zinili besedice, ampak so čakali, da

Sobe išče

Opremljeno sobo
lepo in domačo hrano, težim
z 1. julijem. Poleg živilske
karte dobim dodatke na bon-
imam propustnico za des blok,
prinesem cvečje ali lepih gob.
Naslov v vseh posl. Jutra
št. 6. 9529-23a

Posest

Hišo - vilo
4-stanovanjsko, solidno zidano,
prodom. Ponudbe na ogl. odl.
Jutra pod »V Rožni dolini«. 9535-30

Zenitve

47 letna vdova
brez otrok, išče radi pomanj-
kanja znanja sebi primerne-
ga boljšega gospoda v svrhu po-
znešje živitve. Ponudbe s pol-
nim naslovom na ogl. odl.
Jutra pod »Skromna, in-
teligenca«. 9537-25

Primožila bi se

tada na posvečeno ali boljše
obrt vlogo srečnih let z iz-
obraženim starejšim gospodom.
Ponudbe na ogl. odl. Jutra
pod »Novo življenje«. 9535-25

Živali

Težke konje
do 3 pare, kupi za svojo
uporabo mesta pristava v
Površetovi ulici št. 12. Po-
nudniki naj se čimprej javi-
jo s konkretnimi poudabi-
mi v pisarni leto »am. 9467-27

Kokljo

si piščanci, prodom. Gospo-
sreška c. 74a. 9490-37

Izgubljeno

Izgubljeno rokavico
vijoli, usnjeno, bilo (cream)
po poti: Wolfova, Kongresni
trg, Vegova, Emonska, Tr-
novska cerkev, Trnovska uli-
ka ulica, mimo Bergantove
gostilne, po Krakovskem nasi-
do do Sv. Jakoba cerkve. —
Prosim najklicati naj jo vrne
prej nazaj v trgovini dam-
skih klobukov »Chico, Wol-
fova ulica 3. 9528-28

Stroji

Šivalni stroj
Singer, pogreljiv, malo rab-
ljen, prodom. (Trnovci), Man-
željeva ul. 1-II, Vršina. 9501-20

Elektromotor

5 ka, 380-220 — 30 period,
nov ali rabljen, kupimo. Po-
nudbe na ogl. odl. Jutra pod
»Tovarna 29-01«. 9498-39

Informacije

Gostilničarji
ali naukarji (naukarji), pri
katerih je neki gospod pred
3 meseci zasavil zlat peščen
s srebrnima mečema, znotraj
graviran, se v ljudno nago-
sajo, da oddajo svoj naslov
v vseh posl. Jutra. 9525-31

Prilaski

Grah, endivijo,
motosilec, špičajo, inkar-
natko, mohar, jesečno pe-
po, mačhe in druge po-
letne cvetlice nudi Sever &
Komp. 9159-33

Krmilno peso

in repo cca 1000 kg, kupim.
Naslov v vseh posl. Jutra. 9471-39

Zdravstvo

Pege in lišaj
Vam zanesljivo odstrani Alha
krema Drogerije KANC. Zi-
tovska ulica 1. 9465-40

KUPUJE

edino pri naših
OGLASEVALCIH!

Buoni del Tesoro quinquennali 5% a premi

di L. 5 miliardi ciascuna

Interessi e premi esenti da ogni imposta presente e futura

PREZZO di emissione: L. 97 per ogni cento lire di capitale nominale, oltre interessi 5% dal 15 giugno fino al giorno del versamento; per le sottoscrizioni eseguite dal 7 al 14 giugno vengono invece corrisposti ai sottoscrittori gli interessi 5% dal giorno del versamento fino a tutto il 14 giugno detto.

Le sottoscrizioni vengono eseguite solo in contanti, ma vengono accettate come contante le cedole ammesse in sottoscrizione.

PREMI: ciascuna serie di L. 5 miliardi di Buoni concorre annualmente a n. 10 premi per un ammontare complessivo di L. 10.000.000 mediante estrazioni semestrali.

Le sottoscrizioni si ricevono presso tutte le Filiali dei seguenti Enti e Istituti che fanno parte del Consorzio di emissione, presieduto dalla Banca d'Italia:

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banco Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Banco del Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banche — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e di Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banca Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per la Strada Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banca Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Tutte le altre Banche, Banche, e Banche Popolari, nonché tutti gli Agenti di Cambio rappresentati nella firma dell'atto consortile dagli Istituti e dalle Compagnie Finanziarie sopra menzionati.

Od 7. do 21. junija bosta emitirani dve seriji

5% letnih zakladnih bonov s premijami

vsaka po 5 milijard lir

Obresti in premije so oproščene sleherne sedanje in bod oče davščine

EMISIJSKA CENA: 97 lir za vsakih sto lir nominalne glavnice poleg 5% obresti od 15. junija do dneva vplačila; za vpisovanja od 7. do 14. junija pripadajo vpisnikom 5% obresti od dneva vplačila do vključno 14. junija.

Vpisovanje se lahko opravi samo v gotovini, toda sprejemajo se kot gotovina kuponi, dopuščeni za vpis.

PREMIJE: Na vsako serijo 5 milijard lir Bonov odpade letno 10 premij v skupnem znesku 10.000.000 lir, ki se žrebajo vsakih šest mesecev.

Vpisovanje se lahko opravi pri vseh podružnicah naslednjih ustanov in zavodov, ki pripadajo emisijem konzorciju pod vodstvom zavoda Banca d'Italia.

Banca d'Italia — Cassa Depositi e Prestiti — Istituto Nazionale delle Assicurazioni — Istituto Nazionale Fascista della Previdenza Sociale — Istituto Nazionale Fascista per l'Assicurazione contro gli Infortuni sul lavoro — Banco di Napoli — Banco di Sicilia — Banco Nazionale del Lavoro — Istituto di S. Paolo di Torino — Monte dei Paschi di Siena — Banca Commerciale Italiana — Banco del Credito Italiano — Banco di Roma — Federazione Nazionale Fascista delle Casse di Risparmio — Istituto di Credito per le Casse di Risparmio Italiane — Cassa di Risparmio delle Province Lombarde — Istituto Centrale delle Banche e Banche — Istituto Centrale delle Banche Popolari — Banca d'America e di Italia — Banca Popolare di Novara — Banco Ambrosiano — Banca Nazionale dell'Agricoltura — Banca Popolare di Milano — Banca Santo Spirito — Credito Varesino — Credito Commerciale Milano — Banca Bellinzaghi, Milano — Banca Cattolica del Veneto, Vicenza — Banca di Chiavari e della Riviera Ligure — Banca Agricola Milanese — Banca Toscana — Banca Provinciale Lombarda, Bergamo — Credito Romagnolo, Bologna — Banca S. Paolo, Brescia — Società Italiana per la Strada Ferrate Meridionali — Assicurazioni Generali Trieste — Compagnia di Assicurazioni di Milano — Società Reale Mutua Assicurazioni Torino — Riunione Adriatica di Sicurtà, Trieste — La Fondiaria, Firenze — Compagnia Finanziaria degli Agenti di Cambio del Regno, Roma;

Banca Vonwiller — Credito Industriale, Venezia — Banca Lombarda di DD. & CC. — Banco S. Geminiano e S. Prospero — Banca di Legnano — Banca Unione, Milano — Società Italiana di Credito, Milano — Banca Lariano — Credito Agrario Bresciano — Banca Agricola Commerciale, Reggio Emilia — Banca Piccolo Credito Bergamasco — Banca del Friuli — Banca Gaudenzio Sella & C., Biella — Banca Mutua Popolare, Bergamo — Banca Popolare, Lecco — Banca A. Grasso e Figlio, Torino — Banca Mobiliare Piemontese — Banca del Sud — Banca Piccolo Credito Savonese — Banca Cesare Ponti, Milano — Banca Privata Finanziaria, Milano — Banca Milanese di Credito — Banca Industriale Gallaratese — Banca Alto Milanese — Banca di Calabria — Banca Popolare Luino — Banca Cooperativa Popolare, Padova — Banca Mutua Popolare, Verona — Banca Mutua Popolare Agricola, Lodi — Banca Agricola Popolare, Ragusa — Banca Popolare di Intra — Banca Popolare di Modena — Banca Popolare, Cremona — Banca Mutua Popolare Aretina — Banca Popolare, Sondrio — Banca Piccolo Credito Valtellinese — Banca Popolare Cooperativa, Ravenna — Banca Agricola Mantovana — Banca Popolare di Credito, Bologna — Banca Popolare, Vicenza — Consorzio Risp. e Prestiti per Commercio e Prestiti per Commercio e Industria, Bolzano — Banca Popolare Pesarese.

Vse ostale Banke, Bančniki, Ljudske Posojilnice kakor tudi vsi menjalnični Agenti, ki so člani zgoraj omenjenih zavodov in družbe »Compagnia Finanziaria«.

Kaj vse ostane v vlaku. Iz Alessandrie poročajo, da so našli železniški miličniki v vagonih nekega praznega vlaka na ondotni postaji 20 kg sira, na 200 jaje in 72 kg olivnega olja. Vse to blago so ostavili potniki v vagonih, ker so videli, da ga ne bodo mogli izhitati postaji na postaji v mesto.

Vojak se je oglasil po 30 mesecih. Narednik Tranquillo Bolognesi iz Belina, ki je bil dodeljen neki bojni formaciji v Italijansk Vzhodni Afriki, ni že od leta 1940. dal nobenega glasu od sebe. Smatrali so ga zaradi tega za pogrešanega, odnosno za mrtvega. Selaj pa so Bolognesovi svoji prejeli pismo, katerega je pisal Tranquillo letos 5. maja. V pismu jim sporoča, da je živ in zdrav ter se nahaja v vojnem ujetništvu.

75 milijonov vreč kave bodo uničili. Iz Amsterdama javljajo, da je izjavila brazilska delegacija na konferenci v Hot Springs, da je Brazilija primorana uničiti 75 milijonov vreč kave zadnje letine.

Navzočni so se pri luči svetilk bleli in prestrašeni ozirali, kaj je. Samo Wilbur je ostal docela miren. »Duh!« je zastokal Lux.

»Kako, če jih vobče ni!« je s prepričanjem siknil Wubbels.

»Samo duh more tako vpiti,« je zajecjela gospa Isacik.

»Nemara da je lačen,« je ravnodušno menil Wilbur.

»Vedi, da duhovi nikoli ne jedo,« ga je poučila mati. »Hranijo se samo z resnico.«

Pet rezkih, zategnjenih klincev se je znova razleglo v noč.

»Resnica je, da se neko prekleto norčije iz nas!« je razjarjeno vzkliknil Wubbels.

Nihče mu ni oporekal. Vsi so krčevito vlekli na uho: zaman! Še tri minute... še pet, še šest... Ničesar ni bilo več slišati, vse je bilo tiho.

Tedaj je počasi odnehalo ukletje, ki je vsakogar stiskalo za srce.

»Kaj menite, ali poiščemo tega duha?« je vprašal Hearn; a družba je njegov predlog enodušno odbila.

»Pojdimo dalje,« je odločil Huntington in krenil na levo.

»Oh, kaj spet kvasite!« je nejevoljno vzkliknil

Urejuje: Davorin Ravljen — Izdaja za konzorcij »Jutra«: Stanko Virant — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja: Fran Jeran — Za inseratni del je odgovoren: Ljubomir Volčič — Vsi v Ljubljani